

«ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է»
«ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ Խորհրդի որոշմամբ
Արձանագրություն № « » _____2014թ.
Խորհրդի նախագահ՝ Մ.Լ.Յակունին

ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ

«ՎՏԲ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ ԿՈՂՄԻՑ՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԴԵՊՈԶԻՏԱՐԻԱ» ԲԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՄԱՏՈՒՑՎՈՂ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԻՋՆՈՐԴԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԵՎ ՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ
ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ,
ՄԻՋՆՈՐԴԱՎՈՐՄԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՈՒՑՄԱՆ

Ք. Երևան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԼՈՒԽ 1 ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ	4
ԳԼՈՒԽ 2 ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	4
ԳԼՈՒԽ 3 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՊԱՀԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՆՈՐԴԱՎՈՐՈՒՄ	8
ԳԼՈՒԽ 4 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ԲԱՑՈՒՄ	10
ԳԼՈՒԽ 5 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ	17
ԳԼՈՒԽ 6 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՆՈՒՅՆԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	18
ԳԼՈՒԽ 7 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՓԱԿՈՒՄ	19
ԳԼՈՒԽ 8 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՄԲ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	20
ԳԼՈՒԽ 9 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՐԱՎԱԴՐՄԱՄԲ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	26
ԳԼՈՒԽ 10 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՐԱՎԻ ԱՐՏԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳՈՎ ԻՐԱՑՄԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ	27
ԳԼՈՒԽ 11 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՐԱՎԱԴՐՄԱՆ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ	28
ԳԼՈՒԽ 12 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԿԱՄ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՍԱՌԵՑՈՒՄ ԵՎ ԴՐԱ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ ՀԱՇՎԵՏԻՐՈՋ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԿԱՆԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ	29
ԳԼՈՒԽ 13 ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՒՄ ՔՎԵԱՐԿԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ ԳՐԱՎԱԴՐՎԱԾ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՄԱՐ	29
ԳԼՈՒԽ 14 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՊԱՀԱՌՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	30
ԳԼՈՒԽ 15 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՎ ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ	33
ԳԼՈՒԽ 16 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ԳՐԱՎԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ	35
ԳԼՈՒԽ 17 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՎ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿԱՆՔՆԵՐԻ, ՔԱՂՎԱԾՔՆԵՐԻ, ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒՄԸ	38

ԳԼՈՒԽ 18 ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԵՆԹԱՊԱՀԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	40
ԳԼՈՒԽ 19 ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՎ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ.....	41
ԳԼՈՒԽ 20 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՎ ԿՆՔՎԱԾ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՔԼԻՐԻՆԳԻ ԵՎ ՎԵՐՋՆԱՀԱՇՎԱՐԿԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ ԵՎ ՍԿԶՐՈՒՆՔՆԵՐԸ	46
ԳԼՈՒԽ 21 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԱՐԳԵԼԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԴՐԱ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ	48
ԳԼՈՒԽ 22 ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԸ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԵՊՈՆԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ.....	50
ԳԼՈՒԽ 23 ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԵՎ/ԿԱՄ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԵՊՈՆԱՑՈՒՄ	51
ԳԼՈՒԽ 24 ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՇՈՒԿԱՅԻ ՕՊԵՐԱՏՈՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒՄ.....	52
ԳԼՈՒԽ 25 ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՑ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱՐՈՒՄ	52
ԳԼՈՒԽ 26 ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	56
ԳԼՈՒԽ 27 ԱՅԼ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ	57

ԳԼՈՒԽ 1 ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ

1. Սույն կանոնակարգը (այսուհետ՝ Կանոնակարգ) կարգավորում է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ Հաշվի օպերատոր կամ Համակարգի անդամ) կողմից «ՀՀ Կենտրոնական Դեպոզիտարիա» ԲԲ Ընկերության (այսուհետ՝ Կենտրոնական դեպոզիտարիա կամ ՀԿԴ) հետ կնքված պայմանագրին համապատասխան Կենտրոնական Դեպոզիտարիայի կողմից մատուցվող պահառության ծառայությունների միջնորդավորումը, կարգավորվող շուկայում արժեթղթերով գործարքների կնքման նպատակով իրականացվող գործառնությունների ընթացակարգը, ինչպես նաև Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգում արժեթղթերով գործառնությունների քլիրինգի և վերջնահաշվարկի գործընթացը:
2. Կանոնակարգով սահմանված՝ արժեթղթերին վերաբերող դրույթները կիրառելի են անվանական արժեթղթերի (բացառությամբ՝ պարտադիր կենսաթոշակային ֆոնդերի փայերի), ինչպես նաև այն արժեթղթերի նկատմամբ, որոնց պահառությունը (ենթապահառությունը)՝ օրենքի և նորմատիվ իրավական ակտերի, ինչպես նաև կնքված պայմանագրերի համաձայն, կարող է իրականացնել կամ իրականացնում է Կենտրոնական դեպոզիտարիան:
3. Կանոնակարգը մշակված է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի, «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի, ՀՀ կենտրոնական բանկի նորմատիվային իրավական ակտերի, ՀԿԴ կանոնների և արժեթղթերի ոլորտը կարգավորող այլ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան:

ԳԼՈՒԽ 2 ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

4. «**Հաշվետեր**». Անձ, որն ունի (որի անունով առկա է) Համակարգում բացված արժեթղթերի հաշիվ.
5. «**Համակարգ**». Արժեթղթերի հաշվառումն ապահովող և արժեթղթերով կնքված գործարքների արդյունքում փոխադարձ պարտավորությունների կատարման և այդ պարտավորությունների կատարումը երաշխավորող տեխնիկական և իրավական միջոցների ամբողջություն.
6. «**Համակարգի Անդամ**». Անձ, որը Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ կնքել է պայմանագիր՝ Հաշվի Օպերատորի և/կամ Կարգավորվող շուկայի հաշվարկային համակարգի անդամի կարգավիճակով, Համակարգի միջոցով և

Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոնների համաձայն Համակարգում գործառնություններ կատարելու համարՍույն կանոնակարգից բխող իրավահարաբերություններում Համակարգի անդամի անունից հանդես է գալիս Ներդրումային ծառայությունների բաժինը, եթե Կանոնակարգով այլ բան նախատեսված չէ:

7. **«Հաշվի Օպերատոր».** Համակարգի Անդամ, որը Կենտրոնական Դեպոզիտարիայի հետ կնքած պայմանագրի համաձայն՝ Հաշվետիրոջից կամ իրավասու այլ անձանցից ստացված հանձնարարականները և այլ տեղեկությունները (փաստաթղթերը) փոխանցում է Կենտրոնական դեպոզիտարիային Համակարգում գործառնությունների կատարման համար, ինչպես նաև «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքին, դրա հիման վրա ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերին և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ կնքված պայմանագրին համապատասխան միջնորդավորում է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից մատուցվող պահառության ծառայությունները:
8. **«ԿՇՀՀԱ» կամ Կարգավորվող շուկայի հաշվարկային համակարգի Անդամը** (այսուհետ՝ «ԿՇՀՀԱ») Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով սահմանված և Համակարգի Անդամին վերաբերող պահանջներին բավարարող անձ, որը Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ կնքած պայմանագրով և Կանոններով սահմանված իրավասությունների շրջանակում, Կենտրոնական դեպոզիտարիային է փոխանցում իր կամ իր հաճախորդից ստացված այնհանձնարարականները և տեղեկությունները (փաստաթղթերը), որոնք անհրաժեշտ են Համակարգի միջոցով կարգավորվող շուկայում արժեթղթերով գործարքների կնքման համար:
9. **«Հանձնարարական».** Համակարգում գործառնություններ (բացառությամբ տեղեկությունների տրամադրման) կատարելու համար հիմք հանդիսացող փաստաթուղթ.
10. **«Գործառնություն».** Համակարգում արժեթղթերի հաշվետիրոջ կամ վերջինիս լիազորված ներկայացուցչի հանձնարարականի հիման վրա իրականացվող գործողություն, որի արդյունքում տեղի է ունենում արժեթղթերի հաշվի բացում, արժեթղթերի հաշվում առկա տեղեկությունների փոփոխություն, արժեթղթերի հաշվի փակում, արժեթղթերի հաշվում գրանցված արժեթղթերի մնացորդի փոփոխություն, համակարգից տեղեկությունների տրամադրում:
11. **«Կարգավորվող շուկայի օպերատոր».** «ՆԱՍԴԱԲ ՕԷՍԷՔՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» բաց բաժնետիրական ընկերություն.
12. **«Կարգավորվող շուկա».** Կարգավորվող շուկայի օպերատորի կողմից կազմակերպվող շուկա.

13. **«Ազատ առաքում կամ ST փոխանցում»**. Արժեթղթերի մի հաշվից մյուսին արժեթղթերի փոխանցման տեսակ, որի դեպքում չի պահանջվում ստացող կողմից հաստատում կամ համաձայնություն:
14. **«Ազատ առաքում» համաձայնությամբ կամ FOP փոխանցում»**. Արժեթղթերի մի հաշվից մյուսին արժեթղթերի փոխանցման տեսակ, որի դեպքում պահանջվում են և փոխանցող և ստացող կողմերի համապատասխանաբար փոխանցման և ստացման հանդիպակաց հանձնարարականներ:
15. **«Առաքում վճարման դիմաց կամ DVP փոխանցում»**. Արժեթղթերի մի հաշվից մյուսին արժեթղթերի փոխանցման տեսակ, որի դեպքում պահանջվում են և փոխանցող և ստացող կողմերի համապատասխանաբար փոխանցման և ստացման հանդիպակաց հանձնարարականներ, ինչպես նաև DVP փոխանցման համար իրավասու դրամական հաշվից փոխանցված և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվին առկա DVP փոխանցման արդյունքում վերջնահաշվարկի ապահովման միջոց հանդիսացող դրամական միջոցների առկայություն:
16. **«Արժեթղթերի պորտֆելի փոխանցում կամ պորտֆելի փոխանցում»**. Արժեթղթերի մի հաշվից մյուսին արժեթղթերի փոխանցման տեսակ, որի արդյունքում արժեթղթերի հաշվին առկա բոլոր արժեթղթերի փոխանցումն իրականացվում է փոխանցման մեկ գործառնության գրանցմամբ:
17. **«DVP փոխանցման համար իրավասու դրամական հաշիվ»**. Հաշվի Օպերատորին պատկանող դրամական միջոցների հաշիվ, որից միայն կարող է իրականացվել DVP փոխանցման նպատակով դրամական միջոցների փոխանցումը առևտրային հաշվին, և որի վրա միայն կարող են փոխանցվել DVP փոխանցմամբ վերջնահաշվարկի իրականացման արդյունքում առաջացած դրամական միջոցները առևտրային հաշվից:
18. **«Առևտրային արգելադրում»**. արգելադրման տեսակ, որն անհրաժեշտ է կարգավորվող շուկայում առևտուր իրականացնելու համար:
19. **«Արգելադրում»**. գործառնություն, որի արդյունքում Համակարգում արժեթղթերի փոխանցումներն արգելվում կամ սահմանափակվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով և/կամ օրենքով սահմանված դեպքերում, կարգով և ժամանակահատվածում:
20. **«Արգելադրման դադարեցում»**. գործառնություն, որի արդյունքում արգելադրված արժեթղթերը հանվում են արգելադրումից:
21. **«Առևտրային օր»**. աշխատանքային օր, որի ընթացքում Կարգավորվող շուկայում իրականացվում է արժեթղթերի առևտուր:
22. **«Առևտրային նստաշրջան»**. առևտրային օրվա ժամանակահատված, որի ընթացքում իրականացվում է արժեթղթերի առևտուր Կարգավորվող շուկայում:

23. **«Առևտրային հաշիվ»**. ՀՀ կենտրոնական բանկում՝ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անունով որևէ արժույթով բացված հաշիվ, որը նախատեսված է տվյալ առևտրային օրվա ընթացքում Հաշվի Օպերատորի կամ կարգավորվող շուկայի հաշվարկային համակարգի անդամի և/կամ նրա հաճախորդի այն դրամական միջոցների փոխանցման համար, որոնցով կապահովվի կարգավորվող շուկայում կամ դրանից դուրս արժեթղթերով կնքված գործարքների վերջնահաշվարկը կամ որոնցով կապահովվի շահութաբաժինների, արժեկտրոնների կամ պարտատոմսերի մարմանն ուղղված դրամական միջոցների վճարումների իրականացումը:
24. **«Գործարքի կնքում»**. առևտրային նստաշրջանի ընթացքում Կարգավորվող շուկայի հաշվարկային համակարգի անդամների միջև Կարգավորվող շուկայի օպերատորի կանոններով սահմանված կարգով արժեթղթերի առուվաճառքի էական պայմանների վերաբերյալ համաձայնության կայացում:
25. **«Անվանատեր»**. անձ, որի անունով, առանց սեփականության իրավունքի փոխանցման, հաշվառվում են այլ անձանց պատկանող անվանական արժեթղթերը:
26. **«Հաճախորդ»**. անձ, որի հետ Հաշվի օպերատորը կամ Համակարգի անդամը (Պահառուն) ունի արժեթղթերի Պահառության գործող պայմանագիր կամ պատրաստվում է կնքել Պահառության պայմանագիր
27. **«Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանում»**. Բանկի կառուցվածքային ստորաբաժանում, որն ապահովում է Գործարքների կատարումը, ուղեկցումը, հաշվապահական ձևակերպումը և հաշվառումը:
28. **«Պետական պարտատոմսեր»**. ՀՀ ֆինանսների նախարարության պետական (գանձապետական) կամ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկված պարտատոմսեր:
29. **«Օտարերկրյա արժեթուղթ»**. օտարերկրյա պետության, միջազգային կազմակերպության, օտարերկրյա պետության կողմից գրանցված իրավաբանական անձի կամ ներդրումային հիմնադրամի կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող գույքային համալիրի կողմից թողարկված արժեթուղթ, որի սեփականատերերի ռեեստրը չի վարվում կամ չի վարվել Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից: Ընդ որում՝ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից Օտարերկրյա արժեթղթերի պահառության համար Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով սահմանված սկզբունքերը կիրառվում են նաև Հայաստանի Հանրապետության կամ Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված Թողարկողի անունից (կողմից) օտարերկրյա պետություններում և/կամ օտարերկրյա արժույթով տեղաբաշխված այն արժեթղթերի դեպքում, որոնց պահառությունն իրականացնելիս

Կենտրոնական դեպոզիտարիան հանդես է գալիս որպես Օտարերկրյա պահառուի ենթապահառու:

30. **«Օտարերկրյա պահառու»**. Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս արժեթղթերի պահառության գործունեություն իրականացնելու իրավասություն ունեցող անձ:
31. **«Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվ»**. օտարերկրյա պահառուի մոտ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անունով բացված արժեթղթերի հաշիվ, որի վրա գրանցվում և հաշվառվում են Հաշվետերերի օտարերկրյա արժեթղթերը:
32. **«Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններ»** «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ «Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգի գործունեության կանոններ»:
33. Կանոնակարգում կիրառվող հասկացություններն ունեն «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով (այսուհետ նաև՝ Օրենք), դրա հիման վրա ընդունված ՀՀ ԿԲ, «Հայաստանի Կենտրոնական Դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի, «Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգի գործունեության» կանոնների և ՀՀ արժեթղթերի շուկան կարգավորող այլ նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված նշանակությունը:

ԳԼՈՒԽ 3 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՊԱՀԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՆՈՐԴԱՎՈՐՈՒՄ

34. Հաշվի օպերատորի հիմնական ծառայությունը՝ արժեթղթերի պահառությունն է, իսկ որպես լրացուցիչ ծառայություն՝ Հաշվի օպերատորը իրականացնում է արժեկտրոնի վճարման, մարման, բաժնետոմսերի շահութաբաժինների վճարման հետ կապված գործառնությունները: Հաշվի օպերատորը միջնորդավորում է Կանոնակարգի 1.2. կետում նշվող արժեթղթերի պահառությունը (պետական պարտատոմսերի և օտարերկրյա արժեթղթերի ենթապահառությունը):
35. Արժեթղթերի և դրանցով կատարված գործառնությունների հաշվառման համար՝ Հաշվի Օպերատորի կողմից կարող են բացվել արժեթղթերի, ինչպես նաև գործառնական հաշիվներ:
36. Արժեթղթերի պահառության միջնորդավորումը իրականացվում է հետևյալ գործընթաց(ներ)ով՝ համակարգում Հաշվի օպերատորի կողմից բացվող հաշիվներով
  - 1) Համակարգում Հաշվի օպերատորի կողմից կարող են բացվել արժեթղթերի հաշիվների հետևյալ տեսակները.

ա. Սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ, որը բացվում է անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող արժեթղթերը հաշվառելու նպատակով:

բ. Անվանատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ, որը բացվում է Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտ պահառուների անունով այլ անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող արժեթղթերը հաշվառելու համար:

գ. Օտարերկրյա անվանատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ, որը բացվում է օտարերկրյա պահառուների համար այլ անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող արժեթղթերը հաշվառելու համար:

դ. Թողարկողի արժեթղթերի հաշիվ, որում հաշվառվում են Թողարկողի տիրապետման տակ գտնվող (այդ թվում՝ ձեռքբերված կամ հետգնված) իր կողմից տեղաբաշխված արժեթղթերը:

ե. Բաժնային սեփականության արժեթղթերի հաշիվը ընդհանուր սեփականության հաշիվ է, որտեղ հաշվառվում են այն արժեթղթերը, որոնք պատկանում են մեկից ավելի անձանց՝ սահմանված բաժնային համամասնության սկզբունքով:

զ. Համատեղ սեփականության արժեթղթերի հաշիվը ընդհանուր սեփականության հաշիվ է, որում հաշվառվում են այն արժեթղթերը, որոնք պատկանում են մեկից ավելի անձանց համատեղ սեփականության իրավունքով:

2) Համակարգում Հաշվի օպերատորի կողմից կարող են բացվել գործառնական հաշիվների հետևյալ տեսակները.

ա. Տեղաբաշխվող արժեթղթերի հաշիվ, որը Ծրագրային համակարգում բացվում է Կարգավորվող շուկայում արժեթղթերի տեղաբաշխումն իրականացնելու համար: Տեղաբաշխվող արժեթղթերի հաշվին հաշվառվում են թողարկված և դեռևս չտեղաբաշխված արժեթղթերը.

բ. Գրավառուի գրավային հաշիվ, որը Ծրագրային համակարգում բացվում է արժեթղթերի գրավադրման գործառնությունը գրանցելու համար, եթե գրավատուն չի ներկայացնում գրավառուի ակտիվ կարգավիճակով սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվի համարը կամ գրավառուն Համակարգում չունի ակտիվ կարգավիճակով սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ,

գ. Դեպո ենթահաշիվ, որը Ծրագրային համակարգում բացվում է սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվի ներքո՝ պետական պարտատոմսերի նկատմամբ իրավունքների և դրանց սահմանափակումների հաշվառման համար.

դ. Արժեթղթերի տեխնիկական հաշիվ, որը Կարգավորվող շուկայում առևտրի նպատակով արգելադրված արժեթղթերի հաշվառման համար նախատեսված հաշիվ է.

ե. Դրամական վերջնահաշվարկի հաշիվ:

3) Համակարգում բացված արժեթղթերի հաշիվը կարող է ունենալ հետևյալ կարգավիճակներից որևէ մեկը.

ա.«Ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակ» (այսուհետ՝ Արժեթղթերի ժամանակավոր հաշիվ) կարգավիճակ, որը տրվում է Թողարկողի կողմից ռեեստրի վարման պայմանագրի կնքման շրջանակներում ներկայացրած տվյալների (անվանական արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ցուցակի) հիման վրա Համակարգում բացված արժեթղթերի հաշիվներին, ինչպես նաև Համակարգում բացված (վերաբացված) արժեթղթերի այն հաշիվներին, որոնց սպասարկման իրավունքն որևէ Հաշվի Օպերատորի վերապահված չէ և որոնցով գործառնություն իրականացնելու իրավունքը՝ Կանոններով սահմանված դեպքերում և կարգով, վերապահվում է միայն Կենտրոնական դեպոզիտարիային: Ժամանակավոր հաշվով որևէ գործառնություն կարող է իրականացվել Կանոններով սահմանված կարգով և դեպքերում:

բ. «Չնույնականացված հաշվի կարգավիճակ» (այսուհետ՝ Արժեթղթերի չնույնականացված հաշիվ) տրվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից արժեթղթերի ժամանակավոր հաշվի վերաբացման գործառնության իրականացման ընթացքում չնույնականացված Հաշվետիրոջ արժեթղթերի հաշվին:

գ. «Ակտիվ հաշվի կարգավիճակ» (այսուհետ՝ Արժեթղթերի ակտիվ հաշիվ) տրվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից բացված կամ վերաբացված հաշվին, որի նկատմամբ Հաշվի Օպերատորի հասանելիության իրավունքը դադարեցված չէ:

դ. «Ժառանգատուի հաշվի կարգավիճակ», որը տրվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից բացված (վերաբացված) այն հաշվին, որից պետք է իրականացվի ժառանգության գրանցման արդյունքում արժեթղթերի փոխանցում իրավահաջորդ (ժառանգ) հանդիսացող Հաշվետիրոջ արժեթղթերի հաշվին:

ԳԼՈՒԽ 4 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ԲԱՑՈՒՄ

37. Արժեթղթերի և դրանցով կատարված գործառնությունների հաշվառման համար Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կամ Հաշվի Օպերատորների կողմից կարող են բացվել արժեթղթերի և գործառնական հաշիվներ:

38. Համակարգում կարող են բացվել արժեթղթերի հաշիվների հետևյալ տեսակները.

- 1) Սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ, որը բացվում է անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող արժեթղթերը հաշվառելու նպատակով.
  - 2) Անվանատիրոջ հաշիվ, որը բացվում է Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտ պահառուների անունով այլ անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող արժեթղթերը հաշվառելու համար.
  - 3) Օտարերկրյա անվանատիրոջ հաշիվ, որը բացվում է օտարերկրյա պահառուների համար այլ անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող արժեթղթերը հաշվառելու համար.
  - 4) Բաժնային սեփականության արժեթղթերի հաշիվը ընդհանուր սեփականության հաշիվ է, որտեղ հաշվառվում են այն արժեթղթերը, որոնք պատկանում են մեկից ավելի անձանց՝ սահմանված բաժնային համամասնության սկզբունքով.
  - 5) Համատեղ սեփականության արժեթղթերի հաշիվը ընդհանուր սեփականության հաշիվ է, որում հաշվառվում են այն արժեթղթերը, որոնք պատկանում են մեկից ավելի անձանց համատեղ սեփականության իրավունքով:
39. Համակարգում կարող են բացվել գործառնական հաշիվների հետևյալ տեսակները.
- 1) Տեղաբաշխվող արժեթղթերի հաշիվ, որը Ծրագրային համակարգում բացվում է Կարգավորվող շուկայում արժեթղթերի տեղաբաշխումն իրականացնելու համար: Տեղաբաշխվող արժեթղթերի հաշվին հաշվառվում են թողարկված և դեռևս չտեղաբաշխված արժեթղթերը.
  - 2) Գրավառուի գրավային հաշիվ, որը Ծրագրային համակարգում բացվում է արժեթղթերի գրավադրման գործառնությունը գրանցելու համար, եթե գրավատուն չի ներկայացնում գրավառուի ակտիվ կարգավիճակով սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվի համարը կամ գրավառուն Համակարգում չունի ակտիվ կարգավիճակով սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ,
  - 3) Դեպո ենթահաշիվ, որը Ծրագրային համակարգում բացվում է սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվի ներքո՝ պետական պարտատոմսերի նկատմամբ իրավունքների և դրանց սահմանափակումների հաշվառման համար.
  - 4) Արժեթղթերի տեխնիկական հաշիվ, որը Կարգավորվող շուկայում առևտրի նպատակով արգելադրված արժեթղթերի հաշվառման համար նախատեսված հաշիվ է.
  - 5) Դրամական վերջնահաշվարկի հաշիվ:

40. Համակարգում բացված արժեթղթերի հաշիվը կարող է ունենալ հետևյալ կարգավիճակներից որևէ մեկը.

- 1) «Ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակ» (այսուհետ՝ Արժեթղթերի ժամանակավոր հաշիվ) կարգավիճակ, որը տրվում է Թողարկողի կողմից ռեեստրի վարման պայմանագրի կնքման շրջանակներում ներկայացրած տվյալների (անվանական արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ցուցակի) հիման վրա Համակարգում բացված արժեթղթերի հաշիվներին, ինչպես նաև Համակարգում բացված (վերաբացված) արժեթղթերի այն հաշիվներին, որոնց սպասարկման իրավունքն որևէ Հաշվի Օպերատորի վերապահված չէ և որոնցով գործառնություն իրականացնելու իրավունքը՝ Կանոններով սահմանված դեպքերում և կարգով, վերապահվում է միայն Կենտրոնական դեպոզիտարիային: Ժամանակավոր հաշվով որևէ գործառնություն կարող է իրականացվել Կանոններով սահմանված կարգով և դեպքերում:
- 2) «Ջնույնականացված հաշվի կարգավիճակ» (այսուհետ՝ Արժեթղթերի ջնույնականացված հաշիվ) տրվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից արժեթղթերի ժամանակավոր հաշվի վերաբացման գործառնության իրականացման ընթացքում ջնույնականացված Հաշվետիրոջ արժեթղթերի հաշվին:
- 3) «Ակտիվ հաշվի կարգավիճակ» (այսուհետ՝ Արժեթղթերի ակտիվ հաշիվ) տրվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից բացված կամ վերաբացված հաշվին, որի նկատմամբ Հաշվի Օպերատորի հասանելիության իրավունքը դադարեցված չէ:
- 4) «Ժառանգատուի հաշվի կարգավիճակ» կարգավիճակ, որը տրվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից բացված (վերաբացված) այն հաշվին, որից պետք է իրականացվի ժառանգության գրանցման արդյունքում արժեթղթերի փոխանցում իրավահաջորդ (ժառանգ) հանդիսացող Հաշվետիրոջ արժեթղթերի հաշվին:

41. Համակարգում արժեթղթերի հաշիվները բացվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կամ Հաշվի Օպերատորների կողմից՝ Կանոններով սահմանված կարգով և դեպքերում: Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից Համակարգում արժեթղթերի հաշիվները բացվում և/կամ սպասարկվում են միայն այն դեպքերում, երբ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով այդ գործառնությունն անմիջականորեն վերապահված է Կենտրոնական դեպոզիտարիային կամ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով Կենտրոնական դեպոզիտարիայի համար սահմանված է այդ գործառնություններն

առանց Հաշվի Օպերատորի միջնորդության իրականացնելու հնարավորությունը:

42. Համակարգում Հաշվետիրոջ համար արժեթղթերի հաշիվ կարող է բացվել հետևյալ եղանակներից որևէ մեկով.

1) Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից բացված և ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակ ունեցող արժեթղթերի հաշվի վերաբացմամբ, որը ենթադրում է նաև Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով, ինչպես նաև Կանոնակարգով սահմանված նույնականացում.

2) արժեթղթերի նոր հաշվի բացմամբ:

43. Եթե Հաշվետերը (կամ Կանոններով սահմանված դեպքերում՝ այլ իրավասու անձը) ցանկանում է վերաբացել Համակարգում առկա ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակով հաշիվը կամ ապահովել այդպիսի հաշվում հաշվեգրված արժեթղթերով գործառնությունների հնարավորությունը, ապա Հաշվետերը (իրավասու անձը) պետք է ձեռնարկի Կանոնակարգով սահմանված անհրաժեշտ և բավարար գործողություններ՝ հաշվում առկա տեղեկությունների հիմքով Հաշվետիրոջը նույնականացնելու համար:

44. Կանոնակարգով կարգավորվող իրավահարաբերություններում անհատական ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող սուբյեկտների համար կիրառվում են ֆիզիկական անձանց համար սահմանված նորմերը:

45. Հաշվի օպերատորը^a հաճախորդի համար հաշիվ բացելիս, Հաճախորդի կողմից իրեն ներկայացված համապատասխան փաստաթղթերի և տվյալների հիման վրա, Համակարգում ստուգում է տվյալ հաճախորդի համար Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից բացված ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակով հաշվի առկայությունը: Ստուգման նպատակով^a Հաշվի օպերատորը, հաշվի վերաբացման հանձնարարականը ներկայացնում է Կենտրոնական դեպոզիտարիա, որի արդյունքում Համակարգ են մուտքագրվում հաճախորդի կողմից ներկայացված հետևյալ տեղեկությունները.

1) անունը (այնպես, ինչպես նշված է անձը հաստատող փաստաթղթում)՝ ֆիզիկական անձի դեպքում, անվանումը (այնպես, ինչպես նշված է պետական գրանցման փաստաթղթում)՝ իրավաբանական անձի դեպքում.

2) ազգանունը (այնպես, ինչպես նշված է անձը հաստատող փաստաթղթում).

3) Անձը հաստատող փաստաթղթի համարը և սերիան (սերիան՝ առկայության դեպքում)՝ ֆիզիկական անձանց դեպքում, պետական գրանցման կամ դրան համարժեք այլ

վկայականի համարը և սերիան (սերիան՝ առկայության դեպքում)՝ իրավաբանական անձանց դեպքում.

- 4) Բնակության վայրը՝ ֆիզիկական անձի դեպքում, փոստային հասցեն՝ իրավաբանական անձի դեպքում.
- 5) Ծննդյան ամսաթիվը (ֆիզիկական անձանց դեպքում).
- 6) Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից բացված արժեթղթերի ժամանակավոր հաշվի համարը.
- 7) Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից բացված արժեթղթերի ժամանակավոր հաշվի համարը (առկայության դեպքում), որը Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից տրվել է մինչև Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոնների կանոնների ընդունումը:
- 8) Թողարկողի անվանումը կամ արժեթղթերի ԱՄՏԾ-ն կամ ԱՆԾ-ն (նշվում է այն դեպքում, եթե տվյալ անձը արդեն իսկ որևիցե ընկերության արժեթղթերի սեփականատեր է):
- 9) Աձին պատկանող արժեթղթերի քանակը (նշվում է այն դեպքում, եթե տվյալ անձը արդեն իսկ որևիցե արժեթղթ(եր)ի սեփականատեր է):

46. Ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակով հաշիվը Հաշվի օպերատորի կողմից համարվում է վերաբացված կամ վերաբացվում է, եթե սույն գլխի 41 կետով սահմանված տեղեկություններից առնվազն 5 ցանկացած տեղեկություն համընկնում է Համակարգում Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից բացված արժեթղթերի հաշվում առկա տեղեկությունների հետ և միևնույն ժամանակ նույնականացվում է:

47. Ֆիզիկական անձը արժեթղթերի հաշվի բացման ժամանակ (բացառությամբ ժառանգատուի հաշվի) Հաշվի օպերատորին (պահառուին) է ներկայացնում հետևյալ փաստաթղթերն ու տեղեկատվությունը.

- 1) Հաշիվ բացելու մասին դիմում, որը պետք է պարունակի հաճախորդի անուն, ազգանունը, ծննդյան ամսաթիվը, քաղաքացիությունը՝ երկրի անվանմամբ:
- 2) Հաճախորդի անձի ինքնությունը հաստատող փաստաթղթի պատճեն, հանրային ծառայության համարանիշը հավաստող փաստաթղթի (կամ սոցիալական քարտի) կամ հանրային ծառայության համարանիշ չունենալու դեպքում՝ դրա բացակայությունը հավաստող տեղեկանքի պատճենը
- 3) Հաճախորդի քարտ. (հավելված 1.)

- 4) Հաճախորդի լիազորված ներկայացուցչի քարտ. (հավելված 2.) առկայության դեպքում, Լիազորված ներկայացուցչի նշանակման համապատասխան լիազորագիր:
  - 5) իրավաբանական անձ հանդիսացող լիազորված ներկայացուցչի դեպքում՝ պաշտոնատար անձի ստորագրությունը և եթե տվյալ անձը իրավաբանական անձի լիազորված ներկայացուցիչն է դրա հիմնադիր փաստաթղթերի համաձայն և իրավունք ունի գործել տվյալ իրավաբանական անձի անունից առանց լիազորագրի, նաև իրավաբանական անձի կնիքը (առկայության դեպքում):
  - 6) բանկային հաշվի համարը և սպասարկող բանկի վավերապայմանները (հաճախորդի քարտում նշված չլինելու պարագայում):
48. Հաշվի բացման հանձնարարականը ստորագրվում է Հաշվետիրոջ կամ վերջինիս լիազոր ներկայացուցչի կողմից:
49. Իրավաբանական անձը արժեթղթերի հաշվի բացման ժամանակ Հաշվի օպերատորին (պահառուին) է ներկայացնում հետևյալ փաստաթղթերն ու տեղեկատվությունը.
- 1) Հաշիվ բացելու մասին դիմում, որը պետք է պարունակի ընկերության լրիվ անվանումը, իրավաբանական հասցեն, ընկերության ղեկավարի անուն ազգանունը:
  - 2) Հաճախորդի քարտ (հավելված 3.)
  - 3) Հաճախորդի լիազորված ներկայացուցչի քարտ առկայության դեպքում (հավելված 2.)
  - 4) Կանոնադրության պատճեն՝ իր բոլոր գրանցված փոփոխություններով և լրացումներով:
  - 5) Պետական գրացման վկայականի պատճեն:
  - 6) Հարկ վճարողի հաշվառման վկայականի պատճեն:
  - 7) Լիազորված ներկայացուցչի նշանակման համապատասխան լիազորագիր:
  - 8) Առանց լիազորագրի գործելու իրավունք ունեցող անձի (անձանց) համապատասխան պաշտոնի նշանակման փաստը հաստատող փաստաթղթի պատճեն:
  - 9) Արժեթղթերի շուկայում մասնագիտացված հավատարմագրային կառավարման, բրոքերային, դիլերային գործունեությամբ զբաղվող անձանց դեպքում՝ համապատասխան լիցենզիայի պատճեն:
  - 10) Եթե հաճախորդի լիազորված ներկայացուցիչը Ներդրումային ընկերություն է, ապա այս դեպքում ներկայացվում ներդրումային ընկերության լիցենզիայի պատճեն:

- 11) Հաշվի Օպերատորի (Պահառուի) կողմից պահանջվող այլ փաստաթղթեր (անհրաժեշտության դեպքում):
  - 12) Կենտրոնական բանկի ՍԻԲԻԷՆԵԹ համակարգչային ցանցում գրանցված հասցեն (առկայության դեպքում):
  - 13) Բանկային հաշվի համարը և սպասարկող բանկի վավերապայմանները (հաճախորդի քարտում առկա չլինելու դեպքում):
50. Բաժնային և Համատեղ սեփականության հաշիվները բացելիս՝ Հաշվետերերի կամ նրանց կողմից լիազորված անձի կողմից Հաշվի օպերատորին են ներկայացվում արժեթղթերի հաշվի բացման կամ վերաբացման հանձնարարականներ, որոնք պարունակում են յուրաքանչյուր Հաշվետիրոջ համար Կանոնակարգի 46 կամ 48 կետերով սահմանված տեղեկությունները:
51. Ընդհանուր սեփականության հաշիվները բացվում են այն դեպքում, երբ միևնույն արժեթղթերը պատկանում են մեկից ավելի անձանց:
52. Օրենքով սահմանված պահառություն իրականացնելու թույլտվություն ունեցող անձինք (այսուհետ նաև՝ Հաճախորդ-պահառու) Համակարգում անվանատիրոջ հաշիվ ունենալու նպատակով պարտավոր են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ կնքել ենթապահառության համապատասխան պայմանագիր այն Հաշվի օպերատորի միջնորդությամբ, որի միջոցով պետք է սպասարկվի անվանատիրոջ հաշիվը, իսկ եթե պահառուն Հաշվի օպերատոր է, ապա Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ ուղղակիորեն կնքում է ենթապահառության պայմանագիր:
53. Հաճախորդ-պահառուն Համակարգում անվանատիրոջ արժեթղթերի հաշվի բացման համար Հաշվի օպերատորին է ներկայացնում հետևյալ փաստաթղթերը.
- 1) համապատասխան դիմում ուղղված Հաշվի օպերատորի գործադիր մարմնի ղեկավարին՝ ենթապահառության պայմանագիր կնքելու ցանկությամբ, ինչպես նաև ենթապահառության պայմանագրի կնքման համար անհրաժեշտ վավերապայմանները՝ այդ թվում իրավասու էլեկտրոնային հասցեն (առկայության դեպքում), բանկային վավերապայմանները:
  - 2) Օրենքով սահմանված պահառություն իրականացնելու թույլտվության կամ լիցենզիայի պատճենը (Օտարերկրյա պահառուի դեպքում՝ իր երկրի պետական մարմնի կողմից տրված թույլտվության կամ լիցենզիայի պատճենը, որի համաձայն օտարերկրյա պահառուն իրավունք ունի իր անունով այլ անձանց պատկանող արժեթղթերի հաշիվներ վարել):
  - 3) Պետական գրանցման վկայականի պատճեն:

- 4) Պահառուի գործադիր մարմնի ղեկավարի պաշտոնի նշանակումը հավաստող փաստաթղթի պատճեն:
  - 5) Լիազորված անձի լիազորությունները հավաստող փաստաթուղթը, որն առնվազն ապահովում է լիազորված անձի նույնականացումը և հստակ նախատեսում է լիազորությունների շրջանակը և ժամկետները:
54. Սույն կանոնակարգի 53 կետով սահմանված բոլոր փաստաթղթերը Հաշվի Օպերատորին են ներկայացվում հայերեն և/կամ ռուսերեն/անգլերեն լեզվով, իսկ Օտարերկրյա Պահառուի դեպքում՝ 2)-ից 5) ենթակետերով սահմանված փաստաթղթերը՝ նոտարական կարգով թարգմանված:
55. Սույն կանոնակարգի 53 կետով սահմանված փաստաթղթերը ստանալուց հետո 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում Հաշվի Օպերատորի միջնորդությամբ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի և Պահառուի միջև կնքվում է ենթապահառության Պայմանագիր:
56. Միևնույն Հաշվի Օպերատորը միևնույն անձի անունով կարող է բացել նույն տեսակի միայն մեկ հաշիվ (բացառությամբ համատեղ սեփականության հաշիվների):
57. Հաշվի Օպերատորի միջնորդությամբ արժեթղթերի հաշվի բացման գործառնությունը Համակարգում գրանցվում է Կանոնակարգով սահմանված տեղեկությունները կամ հանձնարարականները ստանալուց հետո 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում:
58. Հաշվի Օպերատորը՝ նոտարի կողմից ժառանգության հետ կապված հարցման և Իրավաբանական բաժնի եզրակացության հիման վրա նույնականացված ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակով հաշիվը Համակարգի միջոցով վերաբացում է՝ վերջինս տալով ժառանգության հաշվի կարգավիճակը, առանց դրանում հետագա նույնականացման գործողություններ կատարելու:
59. Սույն գլխով սահմանված կարգով Հաշվի օպերատորի հետ «Պահառության սպասարկման պայմանագրի» կամ ենթապահառության Պայմանագրի կնքման արդյունքում Հաշվետերը Կանոնակարգով սահմանված ծառայությունների մատուցումը ստանում է Հաշվի Օպերատորի միջնորդությամբ Կանոնակարգով, ինչպես նաև Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով սահմանված կարգով:

ԳԼՈՒԽ 5 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ

60. Կենտրոնական դեպոզիտարիան՝ Հաշվի Օպերատորի կամ առանց վերջինիս միջնորդության, արժեթղթերի հաշվում փոփոխություններ կատարում է Կենտրոնական դեպոզիտարիային փոխանցված հանձնարարականների,

դատարանի որոշման, ինչպես նաև օրենքով, նորմատիվի իրավական այլ ակտերով և Կանոններով սահմանված այլ հիմքերով:

61. Արժեթղթերի հաշվի տվյալների փոփոխության դեպքում Հաշվետերը կամ նրա լիազոր ներակայացուցիչը իր արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում համապատասխան փոփոխությունը հավաստող փաստաթուղթը (եթե փոփոխությունը պայմանավորված է Հաշվետիրոջ անվան կամ նրա անձը հաստատող փաստաթղթի/գրանցման վկայականի փոփոխմամբ), ինչպես նաև արժեթղթերի հաշվի տվյալների փոփոխման հանձնարարականը ներկայացնում է փոփոխությունից հետո մինչև գործարքի հանձնարարականի ներկայացման օրվա ժամը 10:00, սակայն ոչ ուշ քան փոփոխությունից հետո 3 օվա ընթացքում:

ԳԼՈՒԽ 6 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՆՈՒՅՆԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

62. Հաշվի Օպերատորը, Հաշվետիրոջ կողմից ներկայացված տվյալների հիման վրա արժեթղթերի հաշվի նույնականացում իրականացնելիս, առաջնորդվում է հետևյալ սկզբունքներով.

- 1) Այն դեպքում, երբ Հաշվետիրոջ կողմից ներկայացված տեղեկություններից Համակարգում համընկել են միայն Կանոնակարգի 41 կետի 1), 2), 6) և 8)-9) ենթակետերով սահմանված տեղեկությունները, ապա Հաշվի Օպերատորը տվյալ արժեթղթերի հաշվի նույնականացումը իրականացնում է Թողարկողի (Թողարկողների) կողմից պատշաճ հավաստիացված տեղեկանքի (տեղեկանքների) հիման վրա:
- 2) Այն դեպքում, երբ Հաշվի Օպերատորի կողմից հաշվի վերաբացման դեպքում Կանոնակարգի 41 կետի 3) ենթակետով սահմանված Համակարգում առկա տեղեկությունը չի համընկնում Հաշվետիրոջ կողմից ներկայացված տեղեկության հետ, ապա Հաշվի Օպերատորը Հաշվետիրոջից պահանջում է Թողարկողի (Թողարկողների) կողմից պատշաճ հավաստիացված տեղեկանք կամ անձնագրային բաժնից համապատասխան տեղեկանք, իսկ իրավաբանական անձի դեպքում՝ Թողարկողի (Թողարկողների) կողմից տրված համապատասխան տեղեկանք կամ համապատասխան հիմքեր տրված պետական գրանցումն իրականացրած մարմնի կողմից կամ դատարանի համապատասխան որոշում:

63. Ժառանգության իրավունքի գրանցման դեպքում նույնականացումը իրականացվում է նոտարի կողմից կատարված հարցման մեջ նշված տեղեկությունների և թողարկողի կողմից տրված տեղեկանքի հիման վրա (անհրաժեշտության դեպքում):
64. Այն դեպքում, երբ արժեթղթերի հաշվի վերաբացման գործընթացում Հաշվի Օպերատորից անկախ պատճառներով արժեթղթերի հաշիվը հնարավոր չի լինում նույնականացնել, ապա Հաշվի Օպերատորը տվյալ արժեթղթերի հաշվին տալիս է չնույնականացված հաշվի կարգավիճակ՝ արժեթղթերի հաշվում համապատասխան նշում կատարելով:
65. Եթե չնույնականացված հաշվի կարգավիճակ ունեցող արժեթղթերի հաշիվը Կանոնակարգով սահմանված կարգով չի նույնականացվում այն վերաբացման պահից 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում, ապա Հաշվի Օպերատորը այդ մասին ՍԻ ԲԻ Էյ Նեթ Էլեկտրոնային համակարգով ՀԿԴ իրավասու հասցեին ուղարկում է տեղեկացումը՝ նշելով արժեթղթերի հաշվի համարը:
66. Կենտրոնական դեպոզիտարիան արժեթղթերի հաշվի նույնականացման անհնարինության մասին տեղեկությունը ստանալու պահից 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում արգելափակում է Հաշվի Օպերատորի իրավասությունը արժեթղթերի հաշվի նկատմամբ:

ԳԼՈՒԽ 7 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՓԱԿՈՒՄ

67. Հաշվի Օպերատորի միջոցով բացված արժեթղթերի հաշիվը կարող է փակվել.
- 1) Հաշվետիրոջ ցանկությամբ՝ համապատասխան գրավոր հանձնարարականի հիման վրա.
  - 2) Կանոններով սահմանված այլ դեպքերում
68. Պահառության (ենթապահառության) պայմանագրի լուծվելու դեպքում Հաշվետիրոջ ունեցած ժամկետանց բոլոր պարտավորությունները շարունակում են պահպանել իրենց ուժը մինչև դրանց ամբողջական կատարումը:
69. Համակարգում կարող են փակվել միայն արժեթղթերի գրոյական մնացորդով արժեթղթերի հաշիվները:
70. Հաշվետիրոջ ցանկությամբ արժեթղթերի ոչ գրոյական մնացորդով հաշվի փակման համար Հաշվետերը՝ մինչև արժեթղթերի հաշվի փակման դիմումի (հանձնարարականի) ներկայացումը, պարտավոր է հաշվում հաշվեգրված արժեթղթերի պորտֆելը փոխանցել այլ ակտիվ հաշվի կարգավիճակով արժեթղթերի հաշվին:

71. Հաշվետիրոջ ցանկությամբ արժեթղթերի հաշիվը փակվում է Հաշվետիրոջ հետ կնքված պահառության (ենթապահառության) պայմանագրի լուծման արդյունքում:
72. Հաշվետիրոջ ցանկությամբ արժեթղթերի պահառության (ենթապահառության) պայմանագիրը լուծվում է պայմանագրի լուծման վերաբերյալ համաձայնությունը Հաշվետիրոջ և Հաշվի Օպերատորի կողմից ստորագրվելու (հաստատելու) արդյունքում: Արժեթղթերի պահառության (ենթապահառության) պայմանագրի լուծման վերաբերյալ համաձայնությունը ստորագրվում է, եթե Հաշվետերը կատարել է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի և Հաշվի Օպերատորի կանոններով սահմանված բոլոր պարտավորությունները:
73. Արժեթղթերի գրոյական մնացորդով հաշվի պարագայում արժեթղթերի պահառության (ենթապահառության) պայմանագրի լուծման վերաբերյալ համաձայնությունը ստորագրումից հետո Հաշվի Օպերատորն արժեթղթերի հաշվի փակման հանձնարարականն անմիջապես գրանցում է Համակարգում, որի արդյունքում արժեթղթերի հաշիվը Համակարգում ստանում է արժեթղթերի փակված հաշվի կարգավիճակ:
74. Համակարգում առկա և մեկ տարվա ընթացքում շարունակաբար բացառապես Կենտրոնական դեպոզիտարիայի իրավասության տակ գտնվող արժեթղթերի գրոյական մնացորդով արժեթղթերի հաշիվներն ենթակա են փակման Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից:

ԳԼՈՒԽ 8 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՄԲ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

75. Արժեթղթերի փոխանցմամբ պայմանավորված գործառնությունները Համակարգում իրականացվում են հետևյալ տեսակներով, որոնց մեջ չի ներառվում արժեթղթերի փոխանցման գործառնությունը, որն արդյունք է Կարգավորվող շուկայում կնքված գործարքի.
- 1) Ազատ առաքում կամ ST փոխանցում. (հավելված 4.)
  - 2) Առաքում վճարման դիմաց կամ DVP փոխանցում. (հավելված 5.)
  - 3) Ազատ առաքում՝ համաձայնությամբ (FOP) փոխանցում (հավելված 4.).
  - 4) Արժեթղթերի պորտֆելի(պորտֆելի) փոխանցում (հավելված 6.).
  - 5) Կենտրոնական Բանկի և Առևտրային բանկի հետ կնքված ռեպո պայմանագրից բխող արժեթղթերի փոխանցում:
76. Հաշվի Օպերատորի միջնորդությամբ, ազատ առաքմամբ, արժեթղթերի փոխանցման գործառնություն կարող է գրանցվել միայն, եթե փոխանցող կողմ հանդիսացող արժեթղթերի հաշիվն ունի ակտիվ հաշվի կարգավիճակ,

բացառությամբ ժառանգության և դատարանի վճռի հիման վրա կատարվող արժեթղթերի փոխանցման:

77. Ազատ առաքմամբ արժեթղթերի փոխանցման գործառնությունը գրանցելու համար արժեթղթերի փոխանցող կողմ հանդիսացող Հաշվետերը Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում արժեթղթերի փոխանցման հանձնարարական հետևյալ տեղեկություններով.

- 1) Թողարկողի անվանումը և ԱՄՏԾ-ն կամ ԱՆԾ-ն.
- 2) Արժեթղթեր առաքող և ստացող կողմեր հանդիսացող արժեթղթերի հաշիվների համարները.
- 3) Փոխանցման ենթակա արժեթղթերի քանակը.
- 4) Արժեթղթերի փոխանցման գործառնության տեսակի մասին էական տվյալները, որը Հաշվետերը հարկ կհամարի ներկայացնել.
- 5) Նշում արժեթղթերի փոխանցման արդյունքում վերջնական շահառուի վերաբերյալ(եթե արժեթղթերը փոխանցվում են անվանատիրոջ արժեթղթերի հաշվին).
- 6) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորի պահանջով այլ լրացուցիչ փաստաթղթեր:

78. Դատարանի վճռի հիման վրա արժեթղթերի փոխանցման դեպքում շահագրգիռ կողմը Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը կամ Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության համապատասխան որոշումը, ինչպես նաև դիմում՝ արժեթղթերի փոխանցման վերաբերյալ:

79. Այն դեպքում, երբ դատարանի վճռի հիման վրա փոխանցող կողմ հանդիսացող Հաշվետիրոջ արժեթղթերի հաշիվը չի վարվում այն Հաշվի Օպերատորի միջնորդությամբ, որին ներկայացվել է համապատասխան վճիռը կամ որոշումը կամ տվյալ վճռով պատասխանող կողմ է հանդիսանում Կենտրոնական դեպոզիտարիան, ապա դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը կամ Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության համապատասխան որոշումը Հաշվի Օպերատորի կողմից այն ստացման պահից 1 (մեկ) աշխատանքային օրվա ընթացքում ներկայացվում է Կենտրոնական դեպոզիտարիային:

80. Կենտրոնական դեպոզիտարիան դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռի կամ Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության համապատասխան որոշման հիման վրա իրականացնում է ազատ առաքմամբ արժեթղթերի փոխանցման գործառնություն Համակարգում, եթե փոխանցող կողմ հանդիսացող Հաշվետիրոջ արժեթղթերի հաշիվն ունի ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակ կամ տվյալ վճռով կամ որոշմամբ պատասխանող կողմ է հանդիսանում Կենտրոնական դեպոզիտարիան:

81. Կենտրոնական Դեպոզիտարիան կարող է վերահասցեագրել համապատասխան Հաշվի օպերատորին դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը կամ Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության համապատասխան որոշումը այն ստացման պահից 1 (մեկ) աշխատանքային օրվա ընթացքում, եթե փոխանցող կողմի արժեթղթերի հաշիվն ունի ակտիվ հաշվի կարգավիճակ և սպասարկվում է Հաշվի Օպերատորի կողմից:
82. Ժառանգության գրանցման արդյունքում արժեթղթերի ազատ առաքման համար ժառանգը պարտավոր է Հաշվի Օպերատորին ներկայացնել հետևյալ տեղեկությունները և փաստաթղթերը.
- 1) Ժառանգության իրավունքի վկայականը.
  - 2) Արժեթղթերի հաշվի բացման համար Կանոնակարգով սահմանված փաստաթղթերը, եթե ժառանգի (ժառանգների) համար նախկինում արժեթղթերի հաշիվ բացված չի եղել տվյալ Հաշվի օպերատորի միջնորդությամբ.
  - 3) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի օպերատորի պահանջով այլ լրացուցիչ փաստաթղթեր:
83. Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցները ազատ առաքմամբ՝ արժեթղթերի փոխանցման գործառնությունը գրանցում և հաստատում է հանձնարարականը ստանալուց հետո 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում:
84. Հաշվի Օպերատորը «Առաքում վճարման դիմաց» սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցման նպատակով պետք է արժեթղթերի փոխանցումը Համակարգում գրանցումից առնվազն 1 օր առաջ Կենտրոնական դեպոզիտարիային ներկայացնի համապատասխան դիմում՝ նշելով գ.Առաքում վճարման դիմաց՝ սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցման նպատակով օգտագործվող իրավասու հաշվի համարը, որից փոխանցված դրամական միջոցները Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվին կդիտվի որպես գ.Առաքում վճարման դիմաց՝ սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցման դիմաց վճարման ապահովման համար իրավասու հաշիվ:
85. «Առաքում վճարման դիմաց» սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցման նպատակով Հաշվետերը կամ նրա լիազոր ներկայացուցիչը Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում արժեթղթերի փոխանցման հանձնարարական, որն էլ Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակցի կողմից ծրագրային համակարգ է մուտքագրվում աշխատանքային օրվա ժամը 10:00-ից մինչև 15:00 -ն:
86. «Առաքում վճարման դիմաց» սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցման հանձնարարականը ներառում է հետևյալ տեղեկությունները.

- 1) Արժեթղթերը փոխանցող և ստացող կողմ հանդիսացող արժեթղթերի հաշիվները սպասարկող Հաշվի Օպերատորների անվանումները,
- 2) Արժեթղթերը փոխանցող կողմի արժեթղթերի հաշվի համարը,
- 3) ԱՄՏԾ-ն կամ ԱՆԾ-ն,
- 4) Արժեթղթերի քանակ,
- 5) Վճարման ենթակա գումարի չափը,
- 6) Դրամական միջոցի արժույթը,
- 7) Վերջնահաշվարկի ամսաթիվը (եթե հնարավոր է միանշանակ սահմանել),
- 8) Հաշվի Օպերատորի իրավասու հաշվի համարը,
- 9) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորի պահանջով այլ տեղեկություններ:

87. «Առաքում վճարման դիմաց» սկզբունքով արժեթղթերի ձեռք բերման նպատակով արժեթղթեր ստացող կողմ հանդիսացող Հաշվետերը կամ նրա լիազոր ներկայացուցիչը Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում արժեթղթերի ձեռք բերման հանձնարարական, որն էլ Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակցի կողմից ծրագրային համակարգ է մուտքագրվում: 3.6.14. գԱռաքում վճարման դիմաց՝ սկզբունքով արժեթղթերի ձեռք բերման հանձնարարականը ներառում է հետևյալ տեղեկությունները.

- 1) Արժեթղթերը փոխանցող և ստացող արժեթղթերի հաշիվները սպասարկող Հաշվի Օպերատորների անվանումները.
- 2) Արժեթղթերը ստացող կողմի արժեթղթերի հաշվի համարը.
- 3) ԱՄՏԾ-ն կամ ԱՆԾ-ն.
- 4) Արժեթղթերի քանակ (ծավալը).
- 5) Վճարման ենթակա գումարի չափը.
- 6) Դրամական միջոցի արժույթը.
- 7) Վերջնահաշվարկի ամսաթիվը (եթե հնարավոր է միանշանակ սահմանել).
- 8) Հաշվի Օպերատորի իրավասու հաշվի համարը.
- 9) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորի պահանջով այլ տեղեկություններ:

88. Արժեթղթերի ձեռք բերման հանձնարարական ներկայացրած Հաշվետերը կամ նրա լիազոր ներկայացուցիչը միևնույն ժամանակ իրականացնում է արժեթղթերի ձեռք բերման համար վճարման ենթակա գումարի փոխանցում Հաշվի օպերատորի գԱռաքում վճարման դիմաց՝ գործառնության համար նախատեսված համապատասխան իրավասու հաշվին:

89. Արժեթղթեր ստացող կողմի արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորն իր իրավասու հաշվից Բանկմեյլ համակարգի ՀՏ 100 կամ ՀՏ 202 (ՀՀ դրամի փոխանցման համար) և ՀՏ 203 (արտարժույթի փոխանցման համար) հաղորդագրության միջոցով Կենտրոնական դեպոզիտարիայի՝ ՀՀ կենտրոնական բանկում բացված առևտրային հաշվին է փոխանցում արժեթղթերը ձեռքբերելու համար անհրաժեշտ գումարը: Ընդ որում, վերոնշյալ հաղորդագրության գՆպատակ՝ դաշտում նշվում է DVP տառերը: Մինևույն ժամանակ Համակարգում գրանցում է նաև տվյալ գործարքի համար անհրաժեշտ գումարի մեծությունը, որն էլ արտացոլվում է վերջինիս՝ Համակարգում դրամական միջոցների արտացոլման համար բացված հայելային հաշվին:
90. Վերջնահաշվարկի օրվա մինչև 15:40-ը այն պահի դրությամբ, երբ Համակարգում համընկնում են արժեթղթերի փոխանցող և ստացող կողմերի Հաշվի Օպերատորների հանձնարարականները և Կանոնակարգի 3.6.16 կետով սահմանված կարգով Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվին առկա է հանձնարարականում նշված վճարման ենթակա գումարի չափով դրամական միջոց, ապա արժեթղթերի փոխանցումը գրանցվում է համակարգում, տեղի է ունենում վերջնահաշվարկ, որի արդյունքում Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվից վճարման ենթակա գումարը փոխանցվում է վաճառող կողմի Հաշվի Օպերատորի իրավասու հաշվին:
91. «Առաքում վճարման դիմաց» սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցումը տեղի է ունենում «Առաքում վճարման դիմաց» սկզբունքով արժեթղթերի փոխանցման ընթացակարգի նմանությամբ, առանց դրամական միջոցի առկայության պահանջի:
92. «Առաքում վճարման դիմաց» արժեթղթերի փոխանցման գործառնությունը Համակարգում գրանցվում է.
- 1) Հաշվետիրոջ հանձնարարականի հիման վրա, երբ Հաշվետերնի արժեթղթերի հաշվում առկա արժեթղթերն ամբողջ մնացորդով մի Հաշվի Օպերատորի սպասարկման տակ գտնվող արժեթղթերի հաշվից փոխանցում է այլ Հաշվի Օպերատորի մոտ բացված իր արժեթղթերի մեկ այլ հաշվին.
  - 2) Սույն կանոնակարգով նախատեսված այլ դեպքերում:
93. Հաշվետերը արժեթղթերի պորտֆելի փոխանցման համար Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում համապատասխան պորտֆելի փոխանցման հանձնարարական՝ հետևյալ տեղեկություններով.
- 1) Արժեթղթերի փոխանցող և ստացող կողմերի արժեթղթերի հաշիվների համարները,

2) Այն Հաշվի Օպերատորի անվանումը, ում միջոցով վարվում է արժեթղթեր ստացող կողմ հանդիսացող արժեթղթերի հաշվի համարը:

94. Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցը արժեթղթերի պորտֆելի փոխանցման հանձնարարականի կատարումն ապահովում է ստացման պահից 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

95. Ռեպո, հակադարձ ռեպո և ռեպո պայմանագրի խզում՝ գործարքներից բխող արժեթղթերի փոխանցմամբ պայմանավորված գործառնությունների գրանցումները և ժամկետները Համակարգում կարգավորվում են համապատասխան պայմանագրերով: Ռեպո, հակադարձ ռեպո գործարքներից բխող արժեթղթերի փոխանցումը կարող է իրականացվել երկու եղանակով.

1) Ռեպո գործարքի կնքման արդյունքում առևտրային բանկը Բանկմեյլ համակարգի ՀՏ 523 (24B դաշտում նշվում է REP) հաղորդագրության միջոցով Կենտրոնական դեպոզիտարիային հանձնարարական է ներկայացնում Համակարգում իր սեփական հաշվից ՀՏ 523-ում նշված արժեթղթերը նշված քանակով ՀՀ Կենտրոնական բանկի սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվին փոխանցելու համար: Համակարգը ստուգում է ՀՏ 523-ում պարունակվող տեղեկություններն իր մոտ առկա նույնաբովանդակ տեղեկությունների հետ: Ամբողջական համընկման դեպքում իրականացվում է արժեթղթերի փոխանցում, ինչպես նաև փոխանցված արժեթղթերի ծանրաբեռնում ռեպո գործարքի հիմքով, որի արդյունքում հաստատման վերաբերյալ Կենտրոնական դեպոզիտարիան Բանկմեյլ համակարգի ՀՏ 535 հաղորդագրությամբ՝ տեղեկացնում է առևտրային բանկին, իսկ ՀՏ 523 պատճենը ուղարկվում է ՀՀ Կենտրոնական բանկին: Եթե ստուգման արդյունքում ի հայտ է գալիս որևէ անհամապատասխանություն, ապա Կենտրոնական դեպոզիտարիան Բանկմեյլ համակարգի ՀՏ 535 հաղորդագրությամբ տեղեկացնում է այդ մասին առևտրային բանկին:

2) Երկրորդ տարբերակի դեպքում Հաշվի Օպերատոր հանդիսանալու դեպքում առևտրային բանկը, իսկ Հաշվի Օպերատոր չհանդիսանալու դեպքում իրեն սպասարկող Հաշվի Օպերատորը Կենտրոնական դեպոզիտարիա է ներկայացնում առևտրային բանկի արժեթղթերի հաշվից ՀՀ Կենտրոնական բանկի սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվին արժեթղթերի փոխանցման հանձնարարական: Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակցի կողմից համակարգում գրանցվում և իրականացվում է փոխանցված արժեթղթերի ծանրաբեռնում ռեպո գործարքի հիմքով, որի արդյունքում ստեղծվում և առաքվում են Բանկմեյլ համակարգով ՀՏ 535 հաղորդագրություն դեպի առևտրային բանկ

կամ առևտրային բանկի Հաշվի Օպերատոր և ՀՏ 523 պատճենը՝ դեպի ՀՀ Կենտրոնական բանկ:

96. Հակադարձ ռեպո կամ ռեպո զամբյուղից արժեթղթերի հետ փոխանցմամբ պայմանավորված արժեթղթերի փոխանցման գործառնությունը Համակարգում կարող է գրանցվել նույնպես 95 կետի 1) կամ 2) ենթակետերով սահմանված կարգով: Այս դեպքում արժեթղթերի փոխանցող կողմ է հանդիսանում ՀՀ Կենտրոնական բանկը, իսկ Բանկմեյլ համակարգի ՀՏ 523 հաղորդագրության 24B դաշտում նշվում է RMT:
97. Ռեպո պայմանագրի լուծմամբ պայմանավորված արժեթղթերի փոխանցման նպատակով ՀՀ Կենտրոնական բանկը Բանկմեյլ Համակարգի ՀՏ 523 (24B դաշտում նշվում է RCL) հաղորդագրությամբ հանձնարարական է ներկայացնում Կենտրոնական դեպոզիտարիա: Համակարգը ստուգում է հանձնարարականում առկա տեղեկությունները Համակարգում առկա նույնաբովանդակ տեղեկությունների հետ: Տեղեկությունների համընկման արդյունքում ՀՀ Կենտրոնական բանկի սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվին արժեթղթերը ծանրաբեռնումից հանվում են, որի արդյունքում ՀՀ Կենտրոնական բանկը, որպես հաստատում Կենտրոնական դեպոզիտարիայից Բանկմեյլ համակարգով ստանում է ՀՏ523 պատճենը և ՀՏ535 հաղորդագրությունը: Համակարգի կողմից տեղեկությունների ստուգման արդյունքում անհամապատասխանությունների ի հայտ գալու դեպքում արժեթղթերի փոխանցումը մերժվում է, որի վերաբերյալ ՀՀ Կենտրոնական բանկը ծանուցվում է Համապատասխան ՀՏ535 հաղորդագրությամբ:

ԳԼՈՒԽ 9 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՐԱՎԱԴՐՄԱՄԱԲ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

98. Հաշվի Օպերատորն արժեթղթերի գրավադրման գործառնությունը գրանցում է միայն ակտիվ գրավատու կողմ հանդիսացող արժեթղթերի ակտիվ կարգավիճակով հաշվի առկայության դեպքում:
99. Հաշվի Օպերատորը Համակարգում գրավառուի համար բացում է գրավառուի հաշիվ, որտեղ արտացոլվում են գրավառուի օգտին հաշվառված արժեթղթերը, եթե գրավառուն Համակարգում չունի ակտիվ կարգավիճակով սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ կամ չի ցանկանում սեփականատիրոջ արժեթղթերի նոր հաշիվ բացել Հաշվի Օպերատորի մոտ:

100. Արժեթղթերի գրավադրման գործառնությունը գրանցելու համար գրավատուն կամ գրավառուն պարտավոր են դիմել իրենց հաշիվները սպասարկող Հաշվի Օպերատոր(ներ)ին և ներկայացնել հետևյալ տեղեկությունները.
- 1) Թողարկողի անվանումը և ԱՄՏԾ-ն կամ ԱՆԾ-ն.
  - 2) Գրավառու կամ գրավատու հանդես գալու կարգավիճակի մասին.
  - 3) Գրավառուի հաշվի համարը և գրավատու կողմի արժեթղթերի հաշվի համարը.
  - 4) Գրավադրման ենթակա արժեթղթերի քանակը(ծավալը).
  - 5) Գրավադրման դադարեցման ամսաթիվը (առկայության դեպքում).
  - 6) Գրավառուի անունը, ազգանունը, անձը հաստատող փաստաթղթի սերիան, համարը՝ ֆիզիկական անձանց դեպքում, պետական գրացման տվյալները՝ իրավաբանական անձանց դեպքում, հասցեն, կապի միջոցները, եթե Հաշվի Օպերատորը սույն գլխով սահմանված կարգով գրավառուի համար բացում է գրավառուի հաշիվ.
  - 7) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորի պահանջով այլ փաստաթղթեր և գործարքի հիմք հանդիսացող փաստաթղթեր:
101. Այն դեպքում, երբ տվյալ գրավի գործառնության գրանցման համար օգտագործվող գրավառուի հաշիվը կամ գրավառուի սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվը և գրավատուի սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվը սպասարկվում են տարբեր Հաշվի Օպերատորների կողմից, ապա Գրավատու կողմի արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորի կողմից Համակարգ մուտքագրված արգելադրման հանձնարարականը կատարվում է Գրավառուի արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորի կողմից արժեթղթերի գրավադրման հանձնարարականը հաստատման պահից:
102. Գրավատուի կողմից ներկայացված գրավադրման հանձնարականը Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցը իրականացնում է ստացման պահից 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

ԳԼՈՒԽ 10 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՐԱՎԻ ԱՐՏԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳՈՎ ԻՐԱՑՄԱՆ

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

103. Արժեթղթերի գրավի արտադատական կարգով իրացման ծառայության մատուցման դեպքում գրավառուն Հաշվի օպերատորին է ներկայացնում հետևյալ փաստաթղթերի բնօրինակը կամ պատշաճ վավերացված պատճեն՝
- 1) արժեթղթերի գրավի արտադատական կարգով իրացման պայման նախատեսող պայմանագիր/համաձայնագիր.

- 2) ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված՝ գրավատուին կատարված ծանուցումը և ապացույց գրավատուի կողմից դրա ստացման վերաբերյալ, որոնք կարող են Հաշվի օպերատորին ներկայացվել ինչպես Հաշվի օպերատորին դիմելիս, այնպես էլ գրավի առարկայի իրացման ժամանակ.
  - 3) Սույն կանոնակարգով սահմանված արժեթղթերի փոխանցման հանձնարարական.
  - 4) ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով և այլ համապատասխան իրավական ակտերով սահմանված այլ փաստաթղթեր (այդպիսիք սահմանված լինելու դեպքում)
  - 5) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորի պահանջով այլ փաստաթղթեր:
104. Հաշվի օպերատորը 5 (հինգ) աշխատանքային օրվա ընթացքում, ստուգելով ներկայացված փաստաթղթերը և համոզվելով, որ դրանցում պահպանվել են Կանոնակարգով և ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջները, Համակարգում գրանցում է համապատասխան հանձնարարականը: Հակառակ դեպքում հանձնարարականի կատարումը մերժվում է:

ԳԼՈՒԽ 11 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՐԱՎԱԴՐՄԱՆ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ

105. Արժեթղթերի գրավադրման դադարեցումը կարող է կատարվել հետևյալ դեպքերում.
- 1) Գրավադրման դադարեցման ամսաթվի դրությամբ, որի մասին տեղեկությունը Համակարգ մուտք էր արվել գրավադրման գործառնության գրանցման ժամանակ.
  - 2) Գրավառուի կողմից գրավադրման դադարեցման հանձնարարականի ներկայացման դեպքում.
  - 3) Դատարանի, դատական ակտերի հարկադիր կատարողի կամ ՀՀ օրենսդրությամբ նման իրավասություն ունեցող մարմնի համապատասխան որոշման հիման վրա:
106. Արժեթղթերի գրավադրման դադարեցման հանձնարարակը ենթակա է կատարման Գրավառուին սպասարկող հաշվի օպերատորի՝ Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակցի կողմից՝ ստացման պահից 1 (մեկ) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

**ԳԼՈՒԽ 12 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԿԱՄ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՇՎԻ ՍԱՌԵՑՈՒՄ ԵՎ ԴՐԱ
ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ ՀԱՇՎԵՏԻՐՈՋ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԿԱՆԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ**

107. Արժեթղթերի կամ արժեթղթերի հաշվի սառեցումը Հաշվետիրոջ կամ նրա լիազոր ներկայացուցիչի կողմից իրականացվում է, որպես իր սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշվով կամ արժեթղթերի հաշվում առկա որևէ արժեթղթ(եր)ով գործառնությունների իրականացման արգելք: Սառեցման գործառնությունը գրանցելու համար Հաշվետերը կամ նրա լիազոր ներկայացուցիչը Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում սառեցման համապատասխան հանձնարարականը, որը պարունակում է հետևյալ տեղեկությունները.

- 1) Թողարկողի անվանումը կամ ԱՄՏԾ-ն կամ ԱՆԾ-ն.
- 2) Սառեցման ենթակա արժեթղթերի քանակը (ծավալը).
- 3) Սառեցման վերաբերյալ այլ էական տվյալները, որը հաճախորդը հարկ կհամարի ներկայացնել.
- 4) Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորի պահանջով այլ փաստաթղթեր:

108. Արժեթղթերի սառեցման դադարեցումը կատարվում է Հաշվետիրոջ համապատասխան հանձնարարականի հիման վրա կամ, եթե լրացել է սառեցման համար սահմանված ժամկետը:

109. Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցը արժեթղթերի սառեցման և դրա դադարեցման հանձնարարականը կատարում է այն ստացման պահից 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

**ԳԼՈՒԽ 13 ՔՎԵՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՒՄ
ՔՎԵԱՐԿԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ**

ԳՐԱՎԱԴՐՎԱԾ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

110. Քվեարկելու իրավունք տվող արժեթղթերի մասով՝ քվեարկելու իրավունքի ժամանակավոր սահմանափակման նպատակով, Հաշվետերը համապատասխան հանձնարարական է ներկայացնում Հաշվի Օպերատորին՝ նշելով ԱՄՏԾ կամ ԱՆԾ-ն և արժեթղթերի քանակ, որոնց նկատմամբ պետք է կիրառվի ձայնի իրավունքի սահմանափակումը: Միաժամանակ գրավառու կողմ հանդիսացող հաճախորդն իր հետ պահառության սպասարկման պայմանագիր ունեցող Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում քվեարկելու

իրավունքի սահմանափակման համաձայնություն, եթե արժեթղթերն արդեն իսկ ծանրաբեռնված են գրավադրման հիմքով:

111. Այն դեպքում, երբ գրավատու և գրավառու կողմերը քվեարկելու իրավունքի սահմանափակման վերաբերյալ համաձայնության են եկել արժեթղթերի գրավադրման գործառնությունը Համակարգում գրանցելու պահին, ապա քվեարկելու իրավունքի սահմանափակման գրառումը Համակարգում իրականացվում է՝ գրավադրման գործառնությունը գրանցելիս:
112. Քվեարկելու իրավունքի սահմանափակումը համարվում է դադարեցված՝ արժեթղթերի գրավադրման դադարեցման գրանցմամբ կամ, եթե նախապես նշվել է ժամկետ քվեարկելու իրավունքի սահմանափակման դադարեցման իրականացման համար: Այն դեպքում, երբ քվեարկելու իրավունքի սահմանափակման դադարեցման վերաբերյալ հանձնարարականը գրավատուի կողմից Հաշվի օպերատորին է տրվել ավելի վաղ, քան դրա գրավադրումը, ապա համակարգում Հաշվի օպերատորի կողմից գրանցվում է միայն գրավառուի գրավոր համաձայնության առկայության դեպքում:

ԳԼՈՒԽ 14 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՊԱՀԱՌՈՒԹՅԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

113. Պետական պարտատոմսերի պահառության (ենթապահառության) ծառայությունների մատուցման (այդ թվում՝ Դեպո հաշվի բացման) համար նախապայման է հանդիսանում Հաշվետիրոջ (բացառությամբ օտարերկրյա անվանատերերի) բանկային (ընթացիկ) հաշվի առկայությունը, մասնավորապես Հաշվի օպերատորի մոտ:
114. Համակարգում պետական պարտատոմսերի նկատմամբ սեփականության և պետական պարտատոմսերի պահառությունը կարգավորող իրավական ակտերով պարտադիր գրանցման(հաշվառման) ենթակա, այլ իրավունքների հաշվառումն իրականացվում է առանձնացված կարգով՝ այդ նպատակով Համակարգում բացված հաշիվների (ներառյալ՝ Դեպո հաշիվների) միջոցով: Հաշվետիրոջ պետական պարտատոմսերի Դեպո հաշիվները (ազատ, գրավադրված, արգելադրված (կալանված), գրավադրված արգելադրված) ավտոմատ ձևավորվում են Ծրագրային համակարգում՝ Հաշվետիրոջ համար Համակարգում հաշիվ բացելու ժամանակ:
115. Համակարգում առանձին հաշվառման են ենթակա Հաշվետիրոջը սեփականության իրավունքով պատկանող պետական պարտատոմսերն այն պետական պարտատոմսերից, որոնք սեփականատեր չհանդիսացող անձը օգտագործում, տիրապետում կամ տնօրինում է օրենքով սահմանված

իրավասության կամ սեփականատիրոջ հետ կնքված հանձնարարության, գործակալության, կոմիսիայի, հավատարմագրային կառավարման պայմանագրի հիման վրա: Առանձին հաշվառման են ենթակա նաև այն պետական պարտատոմսերը, որոնց նկատմամբ իրավունքները սահմանափակված են:

116. Համակարգի միջոցով Պետական պարտատոմսերով սահմանված, ինչպես նաև այդ պարտատոմսերով գործարքների հետ կապված իրավունքներն ու պարտականությունները ծագում են, իսկ այդ իրավունքների փոխանցումը, վերապահումը և սահմանափակումն իրականացվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի՝ որպես պահառուի, և/կամ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի՝ որպես ենթապահառուի, մոտ վարվող հաշիվներում համապատասխան գրառում անելուց հետո:

117. Կենտրոնական դեպոզիտարիան (Հաշվի Օպերատորը) Հաշվետիրոջ պետական պարտատոմսերով գործառնություններ կարող է իրականացնել միայն պետական պարտատոմսերի շրջանառությունը կարգավորող իրավական ակտերով, Կանոններով, ինչպես նաև Կենտրոնական դեպոզիտարիայի և ՀՀ կենտրոնական բանկի միջև կնքված պայմանագրերով սահմանված գրավոր, այդ թվում՝ նաև էլեկտրոնային կարգադրությունների հիման վրա: Որպես կարգադրություն կարող են հանդիսանալ հետևյալ փաստաթղթերը.

1) պետական պարտատոմսերի նկատմամբ իրավունքներ ունեցող անձի կամ նրա լիազորած անձի կողմից՝ սահմանված ձևով լրացված և ներկայացված Դեպո հանձնարարականները, ինչպես նաև պետական պարտատոմսերի շրջանառությունը կարգավորող իրավական ակտերով սահմանված դեպքերում՝ այդ իրավունքները հավաստող այլ փաստաթղթերը.

2) դատական վճռի հիման վրա Արժեթղթերի նկատմամբ իրավունքների սահմանափակման, փոխանցման, դադարեցման գործառնությունների կատարման դեպքում՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դատական ակտերը և/կամ ԴԱՀԿ որոշումները:

118. Դեպո հանձնարարականները ներկայացվում են թղթային, էլեկտրոնային կամ ֆաքսիմիլային եղանակով: Դեպո հանձնարարականների ներկայացման եղանակը ներկայացվում է Հաճախորդի քարտում: Դեպո հանձնարարականի ձևը կարող է կախված լինել մատուցվող ծառայության տեսակից: Դեպո հանձնարարականը պետք է պատշաճ վավերացված լինի Հաշվետիրոջ (իրավասու անձի) կողմից:

119. Անհրաժեշտության դեպքում Հաշվի Օպերատորը կարող է Հաշվետիրոջից պահանջել լրացուցիչ փաստաթղթեր:

120. Հաշվի օպերատորի կողմից Դեպո հանձնարարականները Կենտրոնական դեպոզիտարիային փոխանցվում են Ծրագրային համակարգում մուտքագրման միջոցով:
121. Հաշվի Օպերատորները Ծրագրային համակարգի միջոցով տեղեկանում են ներկայացված Դեպո հանձնարարականի կարգավիճակի վերաբերյալ (սպասվող, մերժված, կատարված):
122. Հանձնարարական ներկայացրած հաճախորդները կարող են հեռախոսով ստանալ նախնական տեղեկատվություն իրենց կողմից ներկայացված Դեպո հանձնարարականների կատարման վերաբերյալ՝ դիմելով Հաշվի Օպերատորի համապատասխան աշխատակցին:
123. ՀՀ կենտրոնական բանկից հանձնարարականի կատարման վերաբերյալ ստացված հաստատումը հավաստում է, որ ՀՀ կենտրոնական բանկի Դեպո հաշվառման համակարգում կատարվել է համապատասխան գրառում՝ պետական պարտատոմսերով հավաստված իրավունքների ամրագրման, փոխանցման, դադարեցման, վերապահման կամ սահմանափակման վերաբերյալ:
124. ՀՀ կենտրոնական բանկից ստացված հաստատումը հիմք է հանդիսանում Հաշվի Օպերատորի (Կենտրոնական դեպոզիտարիայի) համար՝ իր մոտ Հաշվետիրոջ հաշվում համապատասխան գրառում կատարելու համար:
125. Դեպո հանձնարարականի կատարման վերաբերյալ հաստատումը ստանալուց հետո Հաշվի Օպերատորը (Կենտրոնական դեպոզիտարիան) Ծրագրային համակարգում Հաշվետիրոջ հաշվում կատարում է համապատասխան գրառում: Ծրագրային համակարգի խափանման դեպքում գրառումները կարող են կատարվել անմիջականորեն Հաշվի Օպերատորի (Կենտրոնական դեպոզիտարիայի) համապատասխան աշխատակիցների կողմից:
126. Դեպո հանձնարարականը ենթակա է կատարման ոչ ուշ, քան դրա տրմանը հաջորդող 2-րդ աշխատանքային օրը: Վերջինիս չբավարարման դեպքում Դեպո հանձնարարականը հանվում է և Հաշվի Օպերատորի կողմից կազմվում է գործառնության չկատարման վերաբերյալ հաշվետվություն, որը ներկայացվում է Հաշվետիրոջը:
127. Հաշվի Օպերատորը մերժում է ներկայացված Դեպո հանձնարարականի ընդունումը (գործառնության կատարումը), եթե՝
- 1) հանձնարարականը չի բավարարում նրա ձևին ներկայացվող պահանջներին.
  - 2) հանձնարարականը առաջ է բերում հիմնավոր կասկածներ՝ օրինական լինելու հարցում.
  - 3) հանձնարարականի կատարումը կհանգեցնի ՀՀ օրենսդրության պահանջների խախտմանը.

- 4) Հաշվետիրոջ Դեպո հաշվի կարգավիճակը թույլ չի տալիս կատարել նշված գործառնությունը.
  - 5) պետական պարտատոմսերի քանակը և կարգավիճակը (պետական պարտատոմսերի ծանրաբեռնումը երրորդ անձանց իրավունքով, գրավադրում և այլն) թույլ չի տալիս կատարել նշված գործառնությունը.
  - 6) հանձնարարականը թույլ չի տալիս նույնականացնել պետական պարտատոմսերը.
  - 7) հանձնարարականի հետ ներկայացված չեն անհրաժեշտ փաստաթղթերը.
  - 8) հանձնարարականի ներկայացմանը հաջորդող 2 (երկու) աշխատանքային օրվա ընթացքում ի հայտ չեն եկել այն հանգամանքները, որի դեպքում հնարավոր կդառնար կատարել հանձնարարականը.
  - 9) Հաշվետիրոջը պահառության ծառայությունների մատուցումը կասեցված է Հաշվի Օպերատորի (Կենտրոնական դեպոզիտարիայի) սակագների կանոններով սահմանված կարգով.
  - 10) այլ հիմնավոր պատճառների առկայության դեպքում:
128. Դեպո հանձնարարականի մերժումը Հաշվետիրոջ պահանջով կարող է կատարվել գրավոր ձևով՝ նշելով մերժման պատճառները:
129. Հաշվի Օպերատորի կողմից գրավոր ձևով մերժված Դեպո հանձնարարականը չի կարող հանդիսանալ պահառության գործառնությունների կատարման հիմք:
130. Պետական պարտատոմսերի մարման սպասարկումը, զեղչատոկոսի, տոկոսային, արժեկտրոնային եկամտի վճարումը կատարվում է համաձայն Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոնների

ԳԼՈՒԽ 15 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՎ ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

131. Երկրորդային շուկայում պետական պարտատոմսերով իրականացվում են առքուվաճառքի, ռեպո (հակադարձ ռեպո), պետական պարտատոմսերի փոխանակում և ՀՀ օրենսդրությամբ թույլատրված այլ գործարքներ:
132. Երկրորդային շուկայում Հաշվետիրոջ կողմից կատարված գործարքների հիմքում ընկած պետական պարտատոմսերի Դեպո հաշվարկները կատարվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից, որտեղ Դեպո հաշվարկները Կենտրոնական դեպոզիտարիայի, գործարքի երկրորդ կողմին պահառության ծառայություններ մատուցող անձի և ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող գործառնությունների բազմությունն է, որի արդյունքում գործարքի մասնակիցների միջև իրականացվում է պետական

պարտատոմսերի նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցում
'Առաքում վճարման դիմաց' (DVP) կամ 'Ազատ առաքում' սկզբունքով:

133. Պետական պարտատոմսերի ռեպո (հակադարձ ռեպո) գործարքների Դեպո և դրամական հաշվարկներն իրականացվում են առքուվաճառքի գործարքների հաշվարկների կանոնների համաձայն:
134. Առքուվաճառքի, ռեպո (հակադարձ ռեպո) գործարքների առարկա կարող են հանդիսանալ միայն այն պետական պարտատոմսերը, որոնց նկատմամբ դրանց սեփականատիրոջ իրավունքները սահմանափակված չեն (ազատ պարտատոմսերի կարգավիճակով Դեպո հաշվում առկա պետական պարտատոմսերը):
135. Ծրագրային համակարգի միջոցով ձևավորված Դեպո հանձնարարականները Բանկմեյլ համակարգի միջոցով ներկայացվում են ՀՀ կենտրոնական բանկ:
136. ՀՀ կենտրոնական բանկից ստացված հաստատման հիման վրա, նույն աշխատանքային օրվա ընթացքում, Ծրագրային համակարգն իրականացնում է առքուվաճառքի հիմքում ընկած պետական պարտատոմսերի մուտքագրում գնորդ-Հաճախորդի ազատ պարտատոմսերի Դեպո հաշվին, իսկ համապատասխան ծավալով դրամական միջոցները ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից փոխանցվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից ներկայացված վաճառողի՝ առևտրային բանկում բացված դրամական հաշվին:
137. Այն դեպքում, երբ վաճառողն է հանդիսանում Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հաճախորդ, Ծրագրային համակարգը ելքագրում է վաճառքի համար հաշվառված հաճախորդի պետական պարտատոմսերը և միաժամանակ Կենտրոնական բանկին է ներկայացնում համապատասխան վճարման հանձնարարական, որի հիման վրա ՀՀ կենտրոնական բանկն իրականացնում դրամական միջոցների փոխանցում Կենտրոնական դեպոզիտարիայի ներկայացրած առևտրային բանկում հաճախորդի դրամական հաշվին:
138. Սահմանված գործողությունները կատարելուց հետո, Կանոնների համաձայն, Հաշվետիրոջը ներկայացվում է կատարված գործառնությունների վերաբերյալ հաշվետվություն:
139. Եթե Հաշվի Օպերատորը չի կարող կատարել հաճախորդի կողմից ներկայացված Դեպո հանձնարարականը դրանում նշված կատարման օրը, նա վերադարձնում է հաճախորդին Դեպո հանձնարարականը առանց կատարման՝ նշելով մերժման պատճառը:
140. Այն դեպքում, երբ և գնորդը, և վաճառողը միաժամանակ հանդիսանում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հաճախորդներ, Դեպո հաշվարկները սահմանափակվում են միայն Կենտրոնական դեպոզիտարիայի մոտ համապատասխան գործողությունների կատարմամբ:

141. Պետական պարտատոմսերի առքուվաճառքի, ռեպո (հակադարձ ռեպո) գործարքներից բացի, պետական պարտատոմսերով երկրորդային շուկայի այլ գործարքների Դեպո հաշվարկներն իրականացվում են 'Ազատ առաքման' սկզբունքով:

ԳԼՈՒԽ 16 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ԳՐԱՎԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

142. Պետական պարտատոմսերի գրավատու կարող է հանդիսանալ միայն դրանց սեփականատեր հանդիսացող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը:
143. Պետական պարտատոմսերի գրավառու կարող է լինել ցանկացած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ՝ անկախ սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող պետական պարտատոմսերի առկայությունից:
144. Գրավառուն գրավի պայմանագիրը կնքելուց առաջ պետք է ունենա Համակարգում բացված Սեփականատիրոջ արժեթղթերի հաշիվ:
145. Գրավի առարկա կարող են հանդիսանալ միայն այն պետական պարտատոմսերը, որոնց նկատմամբ գրավատուի իրավունքները սահմանափակված չեն (ազատ պարտատոմսերի Դեպո հաշվում առկա պետական պարտատոմսերը), և որոնցով ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ կարող են կատարվել գրավադրման գործառնություններ:
146. Պետական պարտատոմսերի գրավադրումը կարող է իրականացվել միայն ՀՀ օրենսդրության համաձայն գրավատուի և գրավառուի միջև գրավոր պայմանագիր կնքելու և ՀՀ կենտրոնական բանկի նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված կարգով պետական պարտատոմսերի նկատմամբ գրավի իրավունքը գրանցելու միջոցով:
147. Պահառության վերցված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ գրավի իրավունքը ծագում է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից այն գրանցվելու պահից:
148. Կենտրոնական դեպոզիտարիան գրավադրված պետական պարտատոմսերի հաշվառումն իրականացնում է ըստ առանձին գրավատուների՝ վերջիններիս «գրավով սահմանափակված Դեպո հաշիվներով»:
149. Համակարգում գրավատուի (գրավառուի) գրավի իրավունքների հաշվառումը վարում է ըստ առանձին գրավատուների, գրավառուների և գրավի առարկա հանդիսացող պետական պարտատոմսերի թողարկման համարների (կամ նույնականացման ծածկագրերի):
150. Պետական պարտատոմսերի գրավադրման գործառնության դեպքում պետական պարտատոմսերի գրավատուի ազատ պարտատոմսերի Դեպո հաշվից փոխանցվում են գրավատուի գրավադրված պարտատոմսերի Դեպո

հաշվի վրա՝ այդ պարտատոմսերի նկատմամբ գրավառուի գրավի իրավունքի գրանցմամբ:

151. Համակարգում համապատասխան գործառնության ձևակերպումը (գրավի իրավունքի գրառումը) կատարում է ՀՀ կենտրոնական բանկից ստացված գործառնության կատարումը հաստատող փաստաթղթի հիման վրա:

152. Պետական պարտատոմսերով կարող են իրականացվել գրավի հետ կապված հետևյալ գործառնությունները՝

1) պետական պարտատոմսերի գրավադրում, որի արդյունքում սահմանափակվում է պետական պարտատոմսերն ազատ տնօրինելու գրավատուի իրավունքը, և գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ ծագում է գրավառուի գրավի իրավունքը: Պետական պարտատոմսերի գրավադրումը կարող է իրականացվել հանդիպակաց դրամական միջոցների փոխանցմամբ, երբ պետական պարտատոմսերի գրավադրման հետ միաժամանակ գրավառուի կողմից իրականացվում է փոխառության տրամադրումը (գրավատուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա Ծրագրային համակարգի կողմից ձևավորվում է ՀS540, իսկ գրավառուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա՝ ՀS541 հանձնարարականը), կամ առանց հանդիպակաց դրամական միջոցների փոխանցման (գրավատուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա Ծրագրային համակարգի կողմից ձևավորվում է ՀS542 հանձնարարականը), երբ պետական պարտատոմսերի գրավադրումը չի ուղեկցվում գրավառուի կողմից միաժամանակ փոխառության տրամադրմամբ:

2) գրավից հանում (ազատում), որի արդյունքում վերականգնվում է գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ գրավատուի ազատ տնօրինման իրավունքը, և վերանում է դրանց նկատմամբ գրավառուի գրավի իրավունքը: Պետական պարտատոմսերի գրավից հանումը կարող է իրականացվել հանդիպակաց դրամական միջոցների փոխանցմամբ, երբ պետական պարտատոմսերի գրավից հանման հետ միաժամանակ գրավատուի կողմից իրականացվում է փոխառության մարումը (գրավատուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա Ծրագրային համակարգի կողմից ձևավորվում է ՀS544, գրավառուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա՝ ՀS543 հանձնարարականը), կամ առանց հանդիպակաց դրամական միջոցների փոխանցման, երբ պետական պարտատոմսերի գրավից հանումը չի ուղեկցվում գրավատուի կողմից միաժամանակ փոխառության մարմամբ (գրավառուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա Ծրագրային համակարգի կողմից ձևավորվում է ՀS545 հանձնարարականը):

3) գրավի առարկայից հրաժարվելը, որի արդյունքում դադարում է գրավատուի սեփականության իրավունքը գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ, և վերջիններս փոխանցվում են գրավառուի սեփականությանը առանց դատարան դիմելու (գրավատուի կողմից ներկայացված հանձնարարականի հիման վրա Ծրագրային համակարգի կողմից ձևավորվում է ՀS546 հանձնարարականը)։

4) գրավադրված պետական պարտատոմսերի իրացման գումարի հաշվին գրավառուի պահանջների բավարարում, որի արդյունքում գրավատուն վաճառում է պետական պարտատոմսերը երրորդ անձին և պետական պարտատոմսերի իրացումից ստացված գումարից բավարարում է գրավառուի պահանջները։

5) գրավի առարկայի փոխարինում, որի արդյունքում գրավի առարկա հանդիսացող պետական պարտատոմսերի նկատմամբ դադարում է գրավը, և դրանց փոխարեն գրավադրվում են այլ թողարկման պետական պարտատոմսեր։

6) գրավատուի փոխարինում, որի արդյունքում գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ սեփականության իրավունքն անցնում է այլ անձի (նոր գրավատուի)՝ պահպանելով գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ գրավառուի գրավի իրավունքը։

7) գրավառուի փոխարինում, որի արդյունքում գրավառուի գրավի իրավունքը փոխանցվում է այլ անձի՝ պահպանելով գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ գրավատուի սեփականության իրավունքը։

8) գրավադրված պետական պարտատոմսերի արգելադրում, որի արդյունքում արգելադրվում է պետական պարտատոմսերի տնօրինումը ցանկացած անձի կողմից՝ պահպանելով գրավադրված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ գրավատուի սեփականության իրավունքը և գրավառուի գրավի իրավունքը և թույլատրելով արգելանքի տակ գտնվող պետական պարտատոմսերի հետ կատարել գործառնություններ միայն դատարանի և (կամ) հարկադիր կատարողի որոշմամբ։

9) գրավադրված պետական պարտատոմսերի արգելանքից հանում, որի արդյունքում պետական պարտատոմսերից հանվում է արգելադրումը, և պետական պարտատոմսերը կարող են տնօրինվել գրավադրված պետական պարտատոմսերի համար սահմանված կանոնների համաձայն։

10) գրավադրված պետական պարտատոմսերի փոխանցում, որի արդյունքում դատական ակտի հիման վրա պետական պարտատոմսերի նկատմամբ կարող են վերականգնվել սեփականության և/կամ գրավի՝ մինչև արգելադրումը եղած իրավունքները կամ դադարեցվել հին և գրանցվել սեփականության և (կամ) գրավի նոր իրավունքներ։

11) գրավադրված պետական պարտատոմսերի մարում, որի արդյունքում, համաձայն պետական պարտատոմսերի թողարկման պայմանների, իրականացվում է գրավադրված պետական պարտատոմսերի կամ մասնակի մարման դեպքում դրանց մի մասի մարումը, դադարում են մարված պետական պարտատոմսերի նկատմամբ բոլոր իրավունքները, և առաջանում են համապատասխան գույքային իրավունքներ մարման արդյունքում գոյացած դրամական միջոցների հանդեպ:

12) գրավադրված պետական պարտատոմսերի դիմաց տոկոսների վճարում, որի արդյունքում, համաձայն պետական պարտատոմսերի թողարկման պայմանների, պետական պարտատոմսերի սեփականատերերին վճարվում է պետական պարտատոմսերի տոկոսային կամ արժեկտրոնային եկամուտը:

153. Պետական պարտատոմսերով իրականացվող գրավի հետ կապված գործառնությունները նշված սույն կետի 1-12 ենթակետերում՝ կարգավորվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոնների 39-46 Գլուխների համաձայն:

154. Պետական պարտատոմսերի գրավադրումը, գրավից հանումը, գրավի առարկայի փոխանցումը, գրավադրված պետական պարտատոմսերի իրացումից ստացված գումարի հաշվին գրավառուի պահանջների բավարարումը կարող է իրականացվել միայն հաճախորդ-գրավատուի համապատասխան Դեպո հաշվի (ազատ կամ գրավադրված) մնացորդի սահմաններում:

ԳԼՈՒԽ 17 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՎ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿԱՆՔՆԵՐԻ, ՔԱՂՎԱԾՔՆԵՐԻ, ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒՄԸ

155. Պետական պարտատոմսերով գործառնություն կատարելիս հաճախորդին կամ նրա լիազորված ներկայացուցչին Հաշվի Օպերատորի կողմից տրամադրվում է հաշվետվություն՝ ներկայացված Դեպո հանձնարարականների կատարման վերաբերյալ, այդ հանձնարարականը կատարելուց հետո մինչև հաջորդ աշխատանքային օրվա ավարտը:

156. Սույն գլխով չսահմանված դեպքերում Համակարգից քաղվածքների, հաշվետվությունների և տեղեկանքների տրամադրումը կատարվում է Կանոնակարգով սահմանված ընդհանուր կարգով:

157. Դեպո հաշվում յուրաքանչյուր շարժի դեպքում շարժից հետո մինչև հաջորդ աշխատանքային օրվա ավարտն ընկած ժամանակահատվածում Հաշվի Օպերատորը հաճախորդին տրամադրում է վերջինիս պատականող պետական պարտատոմսերի վերաբերյալ տեղեկանքներ:

158. Հաճախորդ-գրավառու ունենալու դեպքում Հաշվի Օպերատորը գրավառուի օգտին պետական պարտատոմսերի գրավադրումից հետո, մինչև հաջորդ աշխատանքային օրվա ավարտն ընկած ժամանակահատվածում, հաճախորդին տրամադրում է վերջինիս օգտին գրավադրված պետական պարտատոմսերի վերաբերյալ տեղեկանք:
159. Արժեթղթերի հաշվից քաղվածքները, պետական պարտատոմսերով կատարված գործառնությունների վերաբերյալ հաշվետվությունները, հաճախորդին պատկանող պետական պարտատոմսերի և հաճախորդ-գրավառուի օգտին գրավադրված պետական պարտատոմսերի վերաբերյալ տեղեկանքները տրամադրվում են թղթային, էլեկտրոնային կամ ֆաքսիմիլային եղանակով:
160. Արժեթղթերի հաշվի փակման և պահառության պայմանագրի լուծման առանձնահատկությունները պետական պարտատոմսերի պահառության դեպքում
161. Եթե Հաշվետերը ցանկանում է Հաշվի Օպերատորի հետ լուծել պահառության պայմանագիրը և փակել արժեթղթերի հաշիվը, որում պետական պարտատոմսեր են հաշվառված, ապա Հաշվետերը պարտավոր է այդ մասին Հաշվի Օպերատորին տեղեկացնել առնվազն 20 (քսան) աշխատանքային օր առաջ և առաջնորդվել Կանոններով սահմանված դրույթներով:
162. Արժեթղթերի հաշվի փակման ցանկության դեպքում, եթե նրանում պետական պարտատոմսեր են հաշվառված, Հաշվի Օպերատորը գրավոր ծանուցում է Հաշվետիրոջը՝ պետական պարտատոմսերն այլ Հաշվի Օպերատորի մոտ բացված հաշվում պորտֆելի փոխանցման հանձնարականի ներկայացման անհրաժեշտության մասին:
163. Եթե Հաշվետերը ցանկանում է Հաշվի Օպերատորի հետ լուծել պահառության պայմանագիրը և միևնույն ժամանակ չի ներկայացնում այլ Հաշվի Օպերատորի մոտ բացված հաշվում պորտֆելի փոխանցման հանձնարարական, ապա Հաշվի Օպերատորը պահառության պայմանագիրը լուծելուց առնվազն 10 (տասը) աշխատանքային օր առաջ ծանուցում է Հաշվետիրոջը՝ վերջինիս հաշվում առկա պետական պարտատոմսերի պետական պարտատոմսերը պահառության ծառայություններ մատուցող այլ անձի մոտ բացված հաշվին փոխանցելու հանձնարարական ներկայացնելու անհրաժեշտության վերաբերյալ:
164. Հաշվետիրոջ կողմից, իր արժեթղթերը պահառության ծառայություն մատուցող այլ անձին պահառության հանձնելու նպատակով, 'Արժեթղթերի ազատ առաքման' հանձնարարական չներկայացվելու դեպքում՝ Հաշվի Օպերատորն իրավասու է չլուծել պահառության պայմանագիրը:

165. Պահառության պայմանագիրը լուծելուց հետո եռօրյա ժամկետում Կենտրոնական դեպոզիտարիան պարտավոր է Հաշվետիրոջը փոխանցել նրա պետական պարտատոմսերը և դրամական միջոցները (առկայության դեպքում):

ԳԼՈՒԽ 18 ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԵՆԹԱՊԱՀԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ

166. Օտարերկրյա արժեթղթերի հաշվառման առանձնահատկությունները

- 1) Կենտրոնական դեպոզիտարիան իրականացնում է օտարերկրյա արժեթղթերի պահառություն (ենթապահառություն)՝ Օտարերկրյա պահառուի հետ կնքված արժեթղթերի ենթապահառության պայմանագրի հիման վրա բացված առանձնացված (անվանատիրոջ) հաշվի միջոցով:
- 2) Կենտրոնական դեպոզիտարիան Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվում առկա արժեթղթերը գրանցում և հաշվառում է Համակարգում Հաշվետերերի համար բացված արժեթղթերի հաշիվների միջոցով՝ Հաշվետերերի հետ օտարերկրյա արժեթղթերի ենթապահառության վերաբերյալ համաձայնագրերի շրջանակներում:
- 3) Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին կարող են հաշվառվել մեկից ավելի Հաշվետերերին պատկանող օտարերկրյա արժեթղթեր:
- 4) Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին հաշվառվող արժեթղթերը կարող են գրավադրվել, արգելադրվել (այդ թվում՝ կարգավորվող շուկայում առևտրին մասնակցելու նպատակով) և որպես ապահովման միջոց այլ ձևով օգտագործվել՝ Հաշվետիրոջ հանձնարարականի հիման վրա: Ընդ որում, ելնելով սույն կետում նշված արժեթղթերով գործառնությունների իրականացման առանձնահատկություններից և այդ արժեթղթերով գործառնությունների իրականացումն ապահովելու համար, Կենտրոնական դեպոզիտարիան կարող է նշված արժեթղթերին լրացուցիչ նույնականացնող համարանիշներ շնորհել:
- 5) Եթե Կենտրոնական դեպոզիտարիան ժամանակին Հաշվետերերի կողմից չի ստացել Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին հաշվառվող արժեթղթերից բխող իրավունքների իրականացման հանձնարարական, ապա Կենտրոնական դեպոզիտարիան պարտավոր չէ իր նախաձեռնությամբ իրականացնել այդ իրավունքները:

- 6) Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին հաշվառվող արժեթղթերից բխող պարտավորությունների կատարման պատասխանատվությունը կրում է Հաշվետերը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Հաշվետիրոջ կողմից Կենտրոնական դեպոզիտարիան նախապես օրենքով սահմանված կարգով լիազորված է եղել կատարել արժեթղթերից բխող որևէ պարտավորություն:
- 7) Հաշվետիրոջ հանձնարարությամբ Կենտրոնական դեպոզիտարիան կարող է աջակցել նրան՝ օտարերկրյա արժեթղթերից բխող իրավունքների իրականացման գործում, այդ թվում նաև՝
- ա. օտարերկրյա արժեթղթերի դիմաց վճարվող եկամուտների ստացում, հաշվարկում և փոխանցում.
- բ. արժեթղթերի սեփականատերերի (բաժնետերերի) ժողովին Հաշվետիրոջ շահերի ներկայացում (Հաշվետիրոջ կողմից լիազորագրի հիման վրա հեռակա և առկա քվեարկությամբ մասնակցություն).
- գ. աջակցություն Հաշվետիրոջն օտարերկրյա արժեթղթերի թողարկողի, թողարկված արժեթղթերի մասին տեղեկությունների ստացման, թողարկողի բաժնետերերի ժողովի օրակարգի վերաբերյալ առաջարկությունների և կառավարման մարմիններում թեկնածուների ներկայացման գործում.
- դ. աջակցություն օտարերկրյա արժեթղթերի մարմամբ պայմանավորված գործընթացներում:

ԳԼՈՒԽ

19

ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՎ

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ

167. Օտարերկրյա արժեթղթերի սեփականատերերի կողմից իրենց իրավունքների իրականացման նպատակով Կենտրոնական դեպոզիտարիան՝

1) իրականացնում է պահառության պայմանագրով, դրա ենթապահառության համաձայնագրով և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով սահմանված բոլոր գործողությունները.

2) Օտարերկրյա պահառուից (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) ստանում է օտարերկրյա արժեթղթերի վերաբերյալ տեղեկություններ և փաստաթղթեր և դրանք փոխանցում Հաշվետերերին.

3) Հաշվետերերից ստացված տեղեկությունները և փաստաթղթերը փոխանցում է Օտարերկրյա պահառուին (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը).

4) Հաշվետիրոջ հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն ձեռնարկում է օտարերկրյա արժեթղթի թողարկողի գրանցող երկրի օրենսդրությամբ նախատեսված անհրաժեշտ գործողությունները՝ թողարկողի կողմից արժեթղթերին վերաբերող էական գործառնությունների իրականացման ընթացքում Հաշվետիրոջ շահերի պաշտպանության ուղղությամբ.

5) Հաշվետերերի իրավունքների իրականացման նպատակով թողարկողի կողմից արժեթղթերի սեփականատերերի ցուցակի կազմման ընթացքում Օտարերկրյա պահառուին (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) է փոխանցում Հաշվետերերի մասին տեղեկություններ.

6) Հաշվետիրոջ հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն ապահովում է բաժնետերերի ընդհանուր ժողովում Հաշվետիրոջ ձայնի իրավունքի իրականացումը՝ ընդհանուր ժողովում Կենտրոնական դեպոզիտարիայի ներկայացուցչի մասնակցության և Հաշվետիրոջ կարգադրությամբ քվեարկելու միջոցով:

168. Օտարերկրյա արժեթղթերի թողարկողի այն գործողությունները (այդ թվում՝ կորպորատիվ գործողությունները), որոնք վերաբերում են տվյալ դասի բոլոր արժեթղթերին և դրանց բոլոր սեփականատերերին (սույն գլխում՝ գլոբալ գործառնություններ) և արտացոլվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվում, Օտարերկրյա պահառուի (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) կողմից ներկայացված փաստաթղթերի հիման վրա, արտացոլվում են նաև տվյալ արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի)՝ Համակարգում բացված հաշիվներում:

169. Կենտրոնական դեպոզիտարիան հաճախորդին տեղեկացնում է տեղի ունեցող գլոբալ գործառնության մասին՝ ենթապահառության վերաբերյալ համաձայնագրով սահմանված եղանակով, և անհրաժեշտության դեպքում եկամտի ստացման համաձայնություն է հայցում, եթե թողարկողի կողմից Հաշվետիրոջն ընտրության իրավունք է տրվել:

170. Օտարերկրյա արժեթղթերի փոխարկման գործառնությունն իրականացվում է արժեթղթերի փոխարկման մասին թողարկողի որոշման և Օտարերկրյա պահառուի (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) կողմից Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անվանատիրոջ հաշվին նոր դասի արժեթղթերի փոխանցված քանակի վերաբերյալ տրված քաղվածքի համապատասխան: Հաշվարկային տվյալների և փոխանցված արժեթղթերի քանակի միջև տարբերությունների առկայության դեպքում Կենտրոնական դեպոզիտարիան

չի կատարում գործառնությունը, ընդհուպ մինչև վիճահարույց հարցի վերջնական կարգավորումը: Արժեթղթերի փոխարկման արդյունքում, եթե հաճախորդների արժեթղթերի քանակը կազմում է կոտորակային մնացորդ, ապա կոտորակային մասի հետգնումն իրականացվում է օտարերկրյա արժեթուղթը գրանցող երկրի օրենսդրության պահանջներին համապատասխան: Արժեթղթերի փոխարկման համար հիմք է հանդիսանում Օտարերկրյա պահառուի (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) կողմից տրված քաղվածքը, որը հաստատում է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անվանատիրոջ հաշվով (Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվով) փոխարկման գործառնությունների կատարումը: Արժեթղթերի փոխարկման գործառնությունները կատարվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անվանատիրոջ հաշվին (Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին) փոխարկման գործառնությունների կատարումը հավաստող փաստաթղթի ստացման օրվա ընթացքում: Կենտրոնական դեպոզիտարիան արժեթղթերի փոխարկման մասին հաշվետվությունը ներկայացնում է Հաշվետուներին գործառնության կատարման օրվա հաջորդ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

171. Օտարերկրյա արժեթղթերի գծով որպես եկամուտ արժեթղթերի փոխանցման գործառնությունը կատարվում է արժեթղթերի գծով եկամուտների վճարման մասին թողարկողի որոշման և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անվանատիրոջ հաշվին (Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին) արժեթղթերի փաստացի փոխանցման վերաբերյալ Օտարերկրյա պահառուի, (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) տրված քաղվածքներին համապատասխան: Կենտրոնական դեպոզիտարիան Հաշվետուների արժեթղթերի հաշիվներին արժեթղթերը փոխանցում է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի անվանատիրոջ հաշվին (Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշվին) արժեթղթերի փոխանցումը հավաստող քաղվածքների ստացման օրը: Կենտրոնական դեպոզիտարիան արժեթղթերի գծով որպես եկամուտ արժեթղթերի փոխանցման մասին հաշվետվություն է ներկայացնում Հաշվետիրոջը՝ գործառնության կատարման օրվա հաջորդ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

172. Օտարերկրյա արժեթղթերի ենթապահառության շրջանակներում օտարերկրյա արժեթղթերի սեփականատերերի համար Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հաշվին փոխանցված դրամական միջոցները Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից Հաշվետուների միջև բաշխվում են տվյալ արժեթղթերին տիրապետող Հաշվետուների միջև՝ ըստ վերջիններիս

պատկանող արժեթղթերի համամասնության, եթե դրամական միջոցների փոխանցման վերաբերյալ Օտարերկրյա պահառուի (որի մոտ բացված է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի Օտարերկրյա արժեթղթերի անվանատիրոջ հաշիվը) կողմից ներկայացված փաստաթղթերով այլ բան նախատեսված չէ:

173. Օտարերկրյա արժեթուղթը գրանցող երկրի օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում Թողարկողի կամ այլ անձանց հարցման հիման վրա Կենտրոնական դեպոզիտարիան տրամադրում է արժեթղթերի հաշիվներում վարվող օտարերկրյա արժեթղթերի սեփականատերերի ցուցակը: Պահանջվող տեղեկությունների ձևը և կազմը սահմանվում է հարցմամբ՝ հաշվի առնելով օտարերկրյա արժեթուղթը գրանցող երկրի օրենսդրության պահանջները:

174. Հաշվետերն իր արժեթղթերի հաշվում հաշվառվող կամ հաշվառման ենթակա արժեթղթերով Կանոններով նախատեսված գործառնությունների իրականացման նպատակով՝ Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում Կանոնակարգով սահմանված հանձնարարականները, որոնք Հաշվի Օպերատորը փոխանցում է Կենտրոնական դեպոզիտարիային՝ Ծրագրային համակարգում մուտքագրման միջոցով: Այն պարագայում, երբ հանձնարարականի փոխանցումը հնարավոր չէ իրականացնել Ծրագրային համակարգում մուտքագրման միջոցով, ապա հանձնարարականը Հաշվի Օպերատորը Կենտրոնական դեպոզիտարիային ներկայացնում է թղթային եղանակով: Հաշվետերը Հաշվի Օպերատորին է ներկայացնում նշված հանձնարարականով նախատեսված գործառնության համար Կանոնակարգով սահմանված փաստաթղթերը, ինչպես նաև Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ պայմանագիր կնքած Օտարերկրյա պահառուի կողմից պահանջվող այլ փաստաթղթեր:

175. Հաշվի Օպերատորի՝ Համակարգում իրականացված գրառման հիման վրա Կենտրոնական դեպոզիտարիան անհրաժեշտության դեպքում ձևավորում է Օտարերկրյա պահառուի կանոններով սահմանված հանձնարարականներ և սահմանված ժամկետներում ներկայացնում կատարման:

176. Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից ներկայացված հանձնարարականների կատարման վերաբերյալ Օտարերկրյա պահառուի կողմից տեղեկատվության ներկայացումից հետո (եթե դա նախատեսված է Օտարերկրյա պահառուի կանոններով և/կամ Օտարերկրյա պահառուի և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի միջև կնքված պայմանագրով), Կենտրոնական դեպոզիտարիան հանձնարարականի կատարման վերաբերյալ գրառում է կատարում Համակարգում կամ այլ եղանակով տեղեկացնում Հաշվի Օպերատորին: Հաշվի Օպերատորը պարտավոր է գործառնության

կատարման վերաբերյալ առավելագույնը հաջորդ աշխատանքային օրվա ընթացքում ծանուցել Հաշվետիրոջը:

177. Հաշվետերը՝ իր հաշվում առկա օտարերկրյա արժեթղթերի մնացորդի, ինչպես նաև արժեթղթերի հաշվով կատարված գործառնությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացման նպատակով դիմում է Հաշվի Օպերատորին: Հաշվի Օպերատորը Հաշվետիրոջ դիմումի հիման վրա վերջինիս տրամադրում է Կանոնակարգով սահմանված հաշվետվությունները (քաղվածք, տեղեկանք): Նշված հաշվետվությունները Հաշվի Օպերատորը ստանում է Համակարգում համապատասխան հարցում կատարելու միջոցով, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ Հաշվի Օպերատորը տեղեկատվության ստացման նպատակով գրավոր դիմում է ներկայացնում Կենտրոնական դեպոզիտարիային, որին Կենտրոնական դեպոզիտարիան պատասխանում է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով սահմանված կարգով:
178. Հաշվետերն իրավասու է օտարերկրյա արժեթղթերի ենթապահառության վերաբերյալ համաձայնագրով սահմանված կարգով Հաշվի Օպերատորից պահանջել նաև այլ հաշվետվությունների և/կամ տեղեկություններ, եթե դրանք սահմանված են Օտարերկրյա պահառուի և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի միջև կնքված պայմանագրով:
179. Այն դեպքում, երբ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի (Հաշվի Օպերատորի) կողմից տեղեկատվության տրամադրումն իրականացվում է կապի այնպիսի եղանակներով, ինչպիսին են ֆաքսիմիլային կապը, էլեկտրոնային փոստը և այլն, ապա այդ տեղեկություններին երրորդ անձանց հնարավոր հասանելիության համար Կենտրոնական դեպոզիտարիան (Հաշվի Օպերատորը) պատասխանատվություն չի կրում:
180. Հաշվետերը կարող է Հաշվի Օպերատորին ներկայացնել օտարերկրյա արժեթղթերով գործառնությունների դրամական միջոցներով վերջնահաշվարկի կատարման հանձնարարականներ, որոնց ներկայացման և կատարման առանձնահատկությունները սահմանվում են Կենտրոնական դեպոզիտարիայի (Հաշվի Օպերատորի) և Հաշվետիրոջ միջև կնքված ենթապահառության վերաբերյալ համաձայնագրով:
181. Կանոններով նախատեսված այն դեպքերում, երբ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից ենթապահառության ծառայությունները մատուցվում են անմիջականորեն, սույն գլխով նախատեսված հանձնարարականները Հաշվի Օպերատորը ներկայացնում է անմիջապես Կենտրոնական դեպոզիտարիային՝ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի և Հաշվետիրոջ միջև ուղղակիորեն (առանց Հաշվի Օպերատորի միջնորդության) կնքված պայմանագրով սահմանված կարգով:

182. Հաշվետիրոջ կողմից ներկայացված (այդ թվում՝ Հաշվի Օպերատորի կողմից Համակարգում գրանցման միջոցով փոխանցված) հանձնարարականի ընդունումը Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից կատարվում է գործառնական օրվա ընթացքում (յուրաքանչյուր աշխատանքային օրվա 09:30-17:00), եթե Կենտրոնական դեպոզիտարիայի և Հաշվետիրոջ միջև կնքված ենթապահառության վերաբերյալ համաձայնագրով այլ ժամկետ սահմանված չէ: Գործառնական օրվա ավարտին ընդունված հանձնարարականն ընդունված է համարվում հաջորդ գործառնական օրվա ընթացքում: Օտարերկրյա արժեթղթերով գործառնությունների իրականացման նպատակով տրվող հանձնարարականների ընդունման ժամկետները համապատասխանեցվում են Օտարերկրյա պահառուների հետ կնքված պայմանագրերով նախատեսված ժամկետների հետ:

ԳԼՈՒԽ 20 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՎ ԿՆՔՎԱԾ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՔԼԻՐԻՆԳԻ ԵՎ ՎԵՐՋՆԱՀԱՇՎԱՐԿԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ ԵՎ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

183. «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ, որպես Համակարգի անդամ Կանոնակարգով սահմանված կարգով, ինչպես նաև Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ կնքած «Արժեթղթերի հաշվարկային և հաշվառման միասնական համակարգի անդամի կարգավիճակի» շնորհման Պայմանագրի (այսուհետ սույն բաժնում՝ նաև Պայմանագիր) համաձայն՝ Համակարգի ծառայությունների մատուցումը միջնորդավորում է այնքանով, որքանով դա հնարավոր է դարձնում Համակարգի անդամի կողմից Կարգավորվող շուկայում արժեթղթերով գործառնությունների իրականացման նպատակով իր կամ իր հաճախորդից ստացված հանձնարարականները կատարել: Նշված հանձնարարականների կատարման նպատակով ԿՇՀՀԱ-ն (այսուհետ՝ Համակարգի անդամը) իր կամ իր հաճախորդի արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորի կողմից ստանում է տվյալ արժեթղթերի հաշվում առկա արժեթղթերով կարգավորվող շուկայում առևտուր իրականացնելու իրավունք, որի արդյունքում Համակարգի անդամն իրավասու է արժեթղթերի հաշվով կատարել հետևյալ գործառնությունները՝

- 1) իր կամ իր հաճախորդի արժեթղթերի հաշվում առկա արժեթղթերի առևտրային արգելադրում կամ դադարեցում,
- 2) իր կամ իր հաճախորդի հաշվին դրամական միջոցների դեպոնացում, ապադեպոնացում:

184. Առևտրային նստաշրջանի ավարտից հետո Հաշվի Օպերատորն իր հաճախորդին տրամադրում է հաշվետվություն արժեթղթերի հաշվի մնացորդի վերաբերյալ (արժեթղթերի հաշվից քաղվածք)¹:
185. Համակարգի անդամը մասնավորապես. «Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցն առևտրային արգելադրման, առևտրային արգելադրման դադարեցման, ինչպես նաև դրամական միջոցների դեպոնացման համար անհրաժեշտ տվյալները մուտքագրում է ծրագրային համակարգ համապատասխան հանձնարարականի ձևավորման միջոցով և հետագա քայլերը իրականացնում՝ ծրագրային համակարգի կողմից ստացված հաղորդագրություններին համապատասխան: Ծրագրային համակարգում հանձնարարականի ընդունումը կամ մերժումը հավաստիացվում է ծրագրային համակարգի կողմից ձևավորված հաղորդագրությունների միջոցով: Վճարման հանձնարարականները և դրանց կատարումը հավաստող հաստատումները առաքվում են ՀՀ կետնորանական բանկի էլեկտրոնային վճարումների համակարգի միջոցով:
186. Համակարգի անդամը սույն բաժնի դրույթներով սահմանված հանձնարարականները, ծրագրային համակարգ է մուտքագրում սույն բաժնի դրույթներով սահմանված կարգով և սահմանված ժամկետներին համապատասխան:
187. Կարգավորվող շուկայում արժեթղթերով կնքված գործարքների վերջնահաշվարկի կատարման ապահովման նպատակով Համակարգի անդամը մինչև առևտրային նստաշրջանի սկիզբը կամ առևտրային նստաշրջանի ընթացքում սույն բաժնի դրույթներով սահմանված կարգով իրականացնում է.
- 1) Իր կամ իր հաճախորդի (իր՝ որպես անվանատիրոջ), արժեթղթերի հաշիվներում այն արժեթղթերի առևտրային արգելադրումը, որոնցով Համակարգի անդամը նախատեսում է իր կամ իր հաճախորդի հաշվին վաճառքի գործառնություններ կատարել առևտրի ընթացքում: Սույն կետում նշված արժեթղթերի հաշիվներում արգելադրված արժեթղթերը հանդիսանում են Համակարգի անդամի կողմից վաճառքի պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոց.
  - 2) Իր կամ իր հաճախորդի (իր՝ որպես անվանատիրոջ) իրավասու դրամական հաշվից առևտրային հաշվին դրամական միջոցների այնպիսի ծավալի փոխանցում, որոնցով Համակարգի անդամը նախատեսում է իր կամ

¹ Սահմանվում է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ » ՓԲ Ընկերության՝ «Պետական պարտատոմսերի գործունեության կանոններով» և «Արժեթղթերի պահառության գործունեության կանոններով (Բացառությամբ պետական պարտատոմսերի)»

իր հաճախորդի հաշվին առքի գործառնություններ կատարել առևտրի ընթացքում: Առևտրային հաշվին փոխանցված դրամական միջոցները հանդիսանում են Համակարգի անդամի կողմից գնման գործարքների կատարման ապահովման միջոց:

ԳԼՈՒԽ 21 ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԱՐԳԵԼԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԴՐԱ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ

188. Արժեթղթերի առևտրային արգելադրման իրականացման համար Համակարգի անդամը ծրագրային համակարգի համապատասխան բաժին է մուտքագրում հետևյալ տեղեկությունները.

- 1) արժեթղթերի հաշվի համարը.
- 2) արգելադրվող արժեթղթերի տարբերակիչ ծածկագիրը.
- 3) արժեթղթերի արգելադրման ենթակա քանակը.
- 4) համապատասխան իրավասու դրամական հաշվի համարը (նշվում է այն արժույթով իրավասու դրամական հաշվի համարը, որով արտահայտված է արգելադրվող արժեթուղթը):

189. Համակարգի անդամն արժեթղթերի նախնական դեպոնացման նպատակով առևտրային արգելադրման տվյալները.

- 1) Հաճախորդից ընդունում է ոչ ուշ, քան առևտրային օրվա ժամը 10:10
- 2) Ծրագրային համակարգ է մուտքագրում ոչ ուշ, քան առևտրային օրվա ժամը 10:30 (եթե այլ ժամ նախատեսված չէ ՀԿԴ-ի կողմից):

190. Ծրագրային համակարգը. Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակցի կողմից մուտքագրված տվյալների հիման վրա ձևավորված առևտրային արգելադրման հանձնարարականում ներառված տեղեկությունները համեմատում է (ավտոմատ կերպով) ծրագրային համակարգում առկա նույնաբովանդակ տեղեկությունների հետ: Համեմատությունը կատարվում է՝ ըստ հանձնարարականների մուտքագրման հաջորդականության: Համեմատության արդյունքում ծրագրային համակարգը տեղեկացնում է Համակարգի անդամին համապատասխան հաղորդագրության միջոցով արժեթղթերի առևտրային արգելադրման հանձնարարականում հայտնաբերված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ: Ի հայտ եկած անհամապատասխանությունների վերաբերյալ ուղղումը Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցն իրականացնում է արժեթղթերի նախնական դեպոնացման

գրանցման համար նախատեսված ժամից ոչ ուշ, քան տվյալ առևտրային նստաշրջանն ընդգրկող աշխատանքային օրվա ժամը 10:30 –ը:

191. Առևտրային նստաշրջանն ընդգրկող աշխատանքային օրվա ժամը 10:30-ից հետո մուտքագրված առևտրային արգելադրման հանձնարարականի կատարումը ծրագրային համակարգի կողմից իրականացվում է արժեթղթերի լրացուցիչ դեպոնացման ձևով:
192. Արժեթղթերի առևտրային արգելադրումը դադարեցումը իրականացվում է ստորև ներկայացվող դեպքերից առնվազն յուրաքանչյուրով.
- 1) արժեթղթերի առևտրային արգելադրման հանձնարարականի հիման վրա,
  - 2) Կարգավորվող շուկայում առևտրի ընթացքում Համակարգի անդամի կողմից արգելադրված արժեթղթերի ապադեպոնացման արդյունքում,
  - 3) Կարգավորվող շուկայում առևտուր իրականացնելու Համակարգի անդամի իրավունքը կասեցման կամ դադարեցման դեպքում,
  - 4) Համակարգի անդամի կարգավիճակի դադարեցման դեպքում,
  - 5) եթե Կենտրոնական դեպոզիտարիան մինչև տվյալ առևտրային օրվա ժամը 10:10 պետական իրավասու մարմինների կողմից ստացվել է արգելանքի կամ սնանկության մասին համապատասխան որոշում: Սույն կետում նշված ժամից ուշ ստացված որոշումից բխող գործառնությունները կատարվում են առևտրային նստաշրջանի արդյունքների վերջնահաշվարկից հետո:
193. Սույն գլխի 192 կետով սահմանված հիմքերով [բացառությամբ 192 կետի '2)' ենթակետի] արգելադրված արժեթղթերի արգելադրման դադարեցումը տվյալ օրվա առևտրային նստաշրջանի համար կատարվում է մինչև նույն առևտրային օրվա ժամը 10:30-ը կամ Կարգավորվող շուկայում կնքված գործարքների վերջնահաշվարկն ավարտելուց հետո: Սույն գլխի 192 կետի 2) ենթակետով սահմանված դեպքում արժեթղթերի առևտրային արգելադրման դադարեցումն իրականացվում է առևտրային նստաշրջանի ընթացքում արժեթղթերի ապադեպոնացման իրականացման սույն կետում սահմանված ժամկետներում:
194. Ծրագրային համակարգում առևտրային արգելադրման դադարեցման հանձնարարականի կազմման համար Համակարգի անդամն ընտրում է արգելադրումը, որը դադարեցվող արժեթղթերի առևտրային արգելադրման համապատասխան հանձնարարականն է,
- 1) մուտքագրում է արժեթղթերի այն քանակը, որը պետք է մնա առևտրային արգելադրման կարգավիճակով՝ ոչ ամբողջական առևտրային արգելադրման դադարեցման դեպքում,
  - 2) իրականացնում է տվյալ հանձնարարականի չեղարկում՝ ամբողջական առևտրային արգելադրման դադարեցման դեպքում:

195. Ծրագրային համակարգը մուտքագրված տվյալները համեմատում է (ավտոմատ կերպով) Համակարգում առկա նույնաբովանդակ տեղեկությունների հետ: Համեմատությունը կատարվում է՝ ըստ հանձնարարականների ստացման հաջորդականության: Համեմատության արդյունքում ծրագրային համակարգը տեղեկացնում է Համակարգի անդամին համապատասխան հաղորդագրության միջոցով արժեթղթերի առևտրային արգելադրման դադարեցման գրանցման կամ մերժման մասին՝ միաժամանակ տեղեկացնելով նաև մերժման պատճառի մասին: Համակարգի անդամը՝ .Արժեթղթերով գործառնությունների ուղեկցման և աջակցման ստորաբաժանման աշխատակիցը հանդես եկած անհամապատասխանություններն ուղղում է ոչ ուշ, քան քան տվյալ առևտրային նստաշրջանն ընդգրկող աշխատանքային օրվա ժամը 10:30 –ը կամ Կարգավորվող շուկայում կնքված գործարքների վերջնահաշվարկն ավարտելուց հետո:

ԳԼՈՒԽ 22 ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԸ ՆԱԽՆԱԿԱՆ

ԴԵՊՈՆԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ

196. Կարգավորվող շուկայում կնքված գործարքների վերջնահաշվարկի կատարման ապահովման նպատակով՝ Համակարգի անդամն անմիջապես, մինչև առևտրային նստաշրջանի սկիզբը, իր իրավասու դրամական հաշիվներից Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվին է փոխանցում (դեպոնացնում) Կարգավորվող շուկայում արժեթղթերի առևտրի համար նախատեսված դրամական միջոցները:

197. Դրամական միջոցների փոխանցումը Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվին իրականացվում է ՀՀ կենտրոնական բանկ ներկայացված համապատասխան հանձնարարականների հիման վրա: Հանձնարարականները ներկայացվում են էլեկտրոնային եղանակով, իսկ էլեկտրոնային եղանակով ներկայացման անհնարինության դեպքում՝ թղթային եղանակով:

198. Համակարգի անդամը դրամական միջոցների նախնական դեպոնացման նպատակով առևտրային հաշվին փոխանցված դրամական միջոցների վերաբերյալ ոչ ուշ, քան առևտրային օրվա ժամը 10:30-ը ծրագրային

համակարգի համապատասխան հանձնարարականում մուտքագրում է հետևյալ տվյալները՝

1) դրամական միջոցների գումարը.

2) արժեթղթերի հաշվի համարը:

199. Ծրագրային Համակարգը Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրային հաշվին փոխանցված դրամական միջոցների վերաբերյալ տվյալները համեմատում է (ավտոմատ կերպով) ծրագրային համակարգում առկա նույնաբովանդակ տեղեկությունների հետ: Համեմատությունը կատարվում է՝ ըստ հանձնարարականների ստացման հաջորդականության: Համեմատության արդյունքում ծրագրային համակարգը տեղեկացնում է Համակարգի անդամին համապատասխան հաղորդագրության միջոցով դրամական միջոցների դեպոնացումը հաջող կերպով կատարման, ինչպես նաև դրամական միջոցների դեպոնացման համապատասխան հանձնարարականում հայտնաբերված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ: Դրամական միջոցների նախնական դեպոնացման նպատակով Համակարգի անդամն ի հայտ եկած անհամապատասխանություններն ուղղում է ոչ ուշ, քան առևտրային օրվա մինչև 10:30-ը:

200. Առևտրային օրվա 10:30-ից հետո ստացված առևտրային հաշվին փոխանցված դրամական միջոցների վերաբերյալ տվյալների և հանձնարարականների ընդունումը ծրագրային համակարգ կատարվում է դրամական միջոցների լրացուցիչ դեպոնացման լրացուցիչ փուլերում:

ԳԼՈՒԽ 23 ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ

ԵՎ/ԿԱՍ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԵՊՈՆԱՑՈՒՄ

201. Համակարգի անդամն առևտրային նստաշրջանի ընթացքում կարող է կատարել արժեթղթերի և/կամ դրամական միջոցների լրացուցիչ դեպոնացում նույն առևտրային օրվա ժամը 10:30-ից մինչև 14:45-ն ընկած ժամանակահատվածում:

202. Արժեթղթերի և/կամ դրամական միջոցների լրացուցիչ դեպոնացման նպատակով Համակարգի անդամը նույն առևտրային օրվա ժամը 10:30-ից մինչև ոչ ուշ քան ժամը 14:45-ն ծրագրային համակարգ է մուտքագրում համապատասխան հանձնարարականները:

203. Ծրագրային համակարգը Համակարգի անդամի կողմից մուտքագրված տվյալների հիման վրա ձևավորված առևտրային արգելադրման հանձնարարականում ներառված տեղեկությունները համեմատում է (ավտոմատ կերպով) ծրագրային համակարգում առկա նույնաբովանդակ

տեղեկությունների հետ; Համեմատությունը կատարվում է՝ ըստ հանձնարարականների մուտքագրման հաջորդականության: Համեմատության արդյունքում Ծրագրային համակարգը տեղեկացնում է Համակարգի անդամին համապատասխան հաղորդագրության միջոցով հանձնարարականում հայտնաբերված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ: Համակարգի անդամը հանդես եկած անհամապատասխանությունները ուղղում է ոչ ուշ, քան տվյալ առևտրային օրվա ժամը 14:45 –ը:

204. Առևտրային օրվա ժամը 14:45-ից հետո մուտքագրված և ծրագրային համակարգի կողմից կատարված առևտրային արգելադրման հանձնարարականում ներառված տեղեկությունները Կարգավորվող շուկա են մտնում հաջորդ առևտրային օրը:

ԳԼՈՒԽ 24 ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՇՈՒԿԱՅԻ ՕՊԵՐԱՏՈՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՄԱՆ

ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒՄ

205. ԿՇՀՀԱ-ն Կարգավորվող շուկայի օպերատորի ‘Արժեթղթերի տեղաբաշխման և կազմակերպան կանոններով’ սահմանված կարգով իր կամ այլ թողարկողի կողմից թողարկված արժեթղթերը տեղաբաշխելու նպատակով Կանոնակարգով սահմանված կարգով և ժամկետներում իրականացնում է արժեթղթերի առևտրային արգելադրում թողարկված արժեթղթերի հաշվին:

206. Կարգավորվող շուկայի տեղաբաշխման հարթակում արժեթղթերի տեղաբաշխումից հետո թողարկված արժեթղթերի հաշվում արգելադրված արժեթղթերի առկայության դեպքում ԿՇՀՀԱ-ն ծրագրային համակարգում իրականացնում է առևտրային արգելադրման դադարեցում Կանոնակարգով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

207. Դրամական միջոցների դեպոնացումը, ապադեպոնացումը, արժեթղթերով կնքված գործարքների քլիրինգը և վերջնահաշվարկը կատարվում է Կանոնակարգով սահմանված կարգով:

ԳԼՈՒԽ 25 ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՑ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱՐՈՒՄ

208. Համակարգից տեղեկություններ տրամադրվում են ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված հիմքերով և կարգով:

209. Բացի ‘Բաժնետիրական ընկերությունների մասին’ ՀՀ օրենքով սահմանված հրապարակման ենթակա տեղեկություններից, Համակարգից այլ համապատասխան տեղեկություններ ստանալու իրավունք ունեն.

- 1) Հաշվետուերը և նրա լիազորված ներկայացուցիչը սույն գլխով սահմանված կարգով.
  - 2) նոտարները՝ սույն գլխով սահմանված կարգով.
  - 3) Կենտրոնական բանկը և պետական մարմինները՝ սույն գլխով սահմանված կարգով.
  - 4) Օրենքով նախատեսված այլ անձինք:
210. Հաշվետուերն իրավունք ունի Համակարգից՝ Հաշվի Օպերատորի կողմից տեղեկություններ ստանալ իր իրավասության շրջանակներում տրված գրավոր հարցմանը համապատասխան ծավալով՝ բացառությամբ Հաշվետիրոջը արժեթղթերի հաշվի բացման վերաբերյալ տեղեկացմանը, որը Հաշվի Օպերատորի կողմից Հաշվետիրոջն է ներկայացվում արժեթղթերի հաշվի բացման արդյունքում:
211. Հաշվետուերն իրավունք ունի ‘Պահառության սպասարկման պայմանագրով՝ հրաժարվել իր՝ արժեթղթերի հաշվի բացման վերաբերյալ ծանուցման ստացման իրավունքից:
212. Արժեթղթերի հաշվի բացման վերաբերյալ տեղեկացումը Հաշվետիրոջն է ներկայացվում թղթային կամ էլեկտրոնային եղանակով, որի ձևը սահմանվում է Հաշվետիրոջ կողմից Հաշվի Օպերատորին ներկայացված պայմանագրի կնքման հանձնարարականում: Տեղեկացումը պարունակում է տեղեկություններ արժեթղթերի հաշվի համարի, արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Հաշվի Օպերատորի վերաբերյալ (Հաշվի Օպերատորի անվանումը, գործունեության հասցեն, հեռախոսահամար, ինտերնետային կայքը) և Հաշվի Օպերատորի կանոններով սահմանված այլ տեղեկություններ:
213. Հաշվետուերն իրավունք ունի Համակարգից ստանալ հետևյալ տեղեկությունները.
- 1) Քաղվածք արժեթղթերի հաշվից, որը ներառում է տեղեկություններ արժեթղթերի հաշվում առկա միայն մեկ դասի կամ տեսակի արժեթղթի մասով.
  - 2) Հաշվետվություն իր արժեթղթերի հաշվի մնացորդի վերաբերյալ, որը ներառում է տեղեկություններ արժեթղթերի հաշվում առկա արժեթղթերի մնացորդի վերաբերյալ.
  - 3) Հաշվետվություն արժեթղթերի հաշվով կատարված գործառնությունների վերաբերյալ.
214. Արժեթղթերի հաշվից քաղվածքը, ինչպես նաև արժեթղթերի հաշվի մնացորդի վերաբերյալ հաշվետվությունը պարունակում է հետևյալ տեղեկությունները.
- 1) Արժեթղթերի հաշվի համար.

- 2) Հաշվետիրոջ անուն, ազգանուն, անձնագրի սերիա (առկայության դեպքում) և համար, բնակության հասցե՝ ֆիզիկական անձի դեպքում և անվանում, պետական գրանցման համարը, փոստային հասցեն՝ իրվաբանական անձի դեպքում.
  - 3) Արժեթղթերի հաշվում հաշվառվող արժեթղթերի տարբերակիչ ծածկագիրը և քանակը, բաժնետնասը, անվանական արժեքը և արժույթը.
  - 4) Գրավադրված կամ սառեցված արժեթղթերի տարբերակիչ ծածկագիրը (դասը) և քանակը.
  - 5) Թողարկողի, Թողարկողի արժեթղթերի վերաբերյալ Համակարգում առկա տեղեկություններ.
  - 6) հաշվետվության կազմման ամսաթիվը և ժամը.
  - 7) ամսաթիվ, որի դրությամբ ներկայացված են քաղվածքում կամ հաշվետվությունում ներառված տեղեկությունները:
215. Արժեթղթերի հաշվով կատարված գործառնությունների վերաբերյալ հաշվետվությունը (տեղեկանքը) պարունակում է հետևյալ տեղեկությունները.
- 1) Արժեթղթերի հաշվի համար.
  - 2) Հաշվետիրոջ անուն, ազգանուն, անձնագրի սերիա (առկայության դեպքում) և համար, բնակության հասցե՝ ֆիզիկական անձի դեպքում և անվանում, պետական գրանցման համարը, փոստային հասցեն՝ իրվաբանական անձի դեպքում.
  - 3) Հարցման մեջ նշված ժամանակահատվածում արժեթղթերի հաշվով կատարված հարցմամբ պահանջվող գործառնությունները՝ նշելով յուրաքանչյուր գործառնության գրանցման ամսաթիվը և հակիրճ բովանդակությունը.
  - 4) հաշվետվության կազմման ամսաթիվը և ժամը.
  - 5) ժամանակահատվածը, որի համար ներկայացվում է հաշվետվությունը.
  - 6) գործարքի առարկա արժեթղթերի տարբերակիչ ծածկագիրը և քանակը, անվանական արժեքը և արժույթը (եթե հարցմամբ պահանջվող գործառնությունը հանգեցրել է արժեթղթերի մնացորդի հետ կապված որևէ տեղեկության փոփոխության):
216. Կանոնակարգի 213 կետով սահմանված տեղեկությունները Հաշվի Օպերատորը Հաշվետիրոջն է տրամադրում համապատասխան գրավոր հարցման ստացման պահից 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում:
217. Սույն գլխով սահմանված գործառնությունների մասին հաշվետվությունը կամ տեղեկանքը տրվում է այն ժամանակահատվածի համար, որը նշված է Հաշվետիրոջ գրավոր հարցման մեջ, որըչի գերազանցում և ներառում է Կենտրոնական դեպոզիտարիայի հետ Ռեեստրի վարման պայմանագրային հարաբերություններում գտնվելու ժամանակահատվածը:

218. Հաշվի Օպերատորը սույն գլխով սահմանված տեղեկությունները տրամադրում է միայն Հաշվետիրոջ լիազորված ներկայացուցիչներին, որոնց լիազորությունների գործողության մեջ լինելու փաստի մասին առկա են համապատասխան տեղեկություններ Համակարգում կամ ներկայացված այլ փաստաթղթերում:
219. Հաշվի Օպերատորը Հաշվետիրոջը տարեկան մեկ անգամ անվճար, ոչ ուշ, քան մինչև հաջորդ տարվա հունվարի 31-ը՝ էլեկտրոնային եղանակով տրամադրում է իր արժեթղթերի հաշվի մնացորդի, ինչպես նաև իր արժեթղթերի հաշվով կատարված գործառնությունների վերաբերյալ հաշվետվություն , եթե հաշվետերը նման տեղեկության ստացման գրավոր պահանջ է ներկայացրել, և տրամադրել է համապատասխան էլեկտրոնային փոստի հասցե:
220. Նոտարն օրենքով նախատեսված դեպքերում իրավունք ունի Համակարգից տեղեկություններ ստանալ իր իրավասության շրջանակներում տրված հարցմանը համապատասխան ծավալով:
221. Նոտարական հարցումը ուղղակիորեն հասցեագրվում է Կենտրոնական դեպոզիտարիային, եթե նախապես այն չի հասցեագրվել այն Հաշվի Օպերատորին՝ ում միջոցով իրականացվում է հարցմանը առնչվող արժեթղթերի հաշվի սպասարկումը:
222. Կենտրոնական դեպոզիտարիան հարցման ստացման արդյունքում Համակարգում ստուգում է հարցմամբ պահանջվող տեղեկությունը, և եթե պարզվում է, որը հարցումը վերաբերվում է ժամանակավոր հաշվի կարգավիճակ ունեցող արժեթղթերի հաշվին, ապա 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրում է նոտարական հարցման պատասխանը:
223. Եթե Կենտրոնական դեպոզիտարիան պարզում է, որ հարցումը վերաբերվում է ակտիվ հաշվի կարգավիճակ ունեցող արժեթղթերի հաշվին, ապա կարող է նոտարական հարցումը այն ստացման պահից 1 (մեկ) աշխատանքային օրվա ընթացքում վերահասցեագրել այն Հաշվի Օպերատորին, ում իջոցով իրականացվում է արժեթղթերի հաշվի սպասարկումը:
224. Հաշվի Օպերատորը նոտարական հարցման ստացման պահից 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրում է նոտարական հարցման պատասխանը:
225. ՀՀ Կենտրոնական բանկը և պետական մարմինները Համակարգից տեղեկություններ ստանալու իրավունք ունեն միայն իրենց իրավասության շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

226. ԴԱՀԿ ծառայությունից և պետական այլ մարմիններից Համակարգից տեղեկություններ ստանալու համար տրված հարցումներին Կենտրոնական դեպոզիտարիան պատասխանում է հետևյալ կարգով.

1) Եթե Կենտրոնական դեպոզիտարիային թղթային ձևով ներկայացված (էլեկտրոնային ձևով փոխանցված) հարցման մեջ հարցվող անձի անվան (անվանման) և անձը հաստատող փաստաթղթի (պետական գրանցման փաստաթղթի) վերաբերյալ տվյալները ամբողջությամբ համապատասխանում են Համակարգում առկա Հաշվետերերից որևէ մեկի արժեթղթերի հաշվում առկա համապատասխան տվյալներին, ապա Կենտրոնական դեպոզիտարիան, տվյալ անձանց միանշանակ նույնականացնելով, տրամադրում է տվյալ Հաշվետիրոջ վերաբերյալ համապատասխան հարցմամբ պահանջվող տեղեկությունները՝ Կենտրոնական դեպոզիտարիա ներկայացված, տվյալ հարցմամբ պահանջվող տեղեկությունների ցանկին համապատասխան:

2) Եթե Կենտրոնական դեպոզիտարիային թղթային ձևով ներկայացված (էլեկտրոնային ձևով փոխանցված) հարցման մեջ հարցվող անձի անվան (անվանման) և անձը հաստատող փաստաթղթի (պետական գրանցման փաստաթղթի) վերաբերյալ տվյալները բացակայում են կամ չեն համապատասխանում կենտրոնացված ռեեստրում առկա Հաշվետերերից որևէ մեկի արժեթղթերի հաշվում առկա համապատասխան տվյալներին, ապա հարցման պատասխանում Կենտրոնական դեպոզիտարիան նշում է, որ հարցվող անձի տվյալներով Հաշվետեր Համակարգում գրանցված չէ:

227. Կենտրոնական դեպոզիտարիան Համակարգից տեղեկությունները Կենտրոնական Բանկին և պետական մարմիններին է տրամադրում՝ վերջիններիս կողմից ներկայացված հարցումները ստանալուց հետո 5 (հինգ) աշխատանքային օրվա ընթացքում (ԴԱՀԿ ծառայությունից ստացված հարցումների դեպքում՝ 7 (յոթ) աշխատանքային օրվա ընթացքում), Կենտրոնական Բանկի կողմից առանձին դեպքերի համար այլ ժամկետ սահմանված լինելու դեպքում՝ համապատասխան ժամկետներում:

ԳԼՈՒԽ 26 ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐԻ

ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

228. Կանոնակարգում սահմանված ծառայությունները մատուցվում են համաձայն Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոնների ընթացակարգով, Կանոնակարգում այլ բան սահմանված չլինելու դեպքում: Կանոնակարգով սահմանված ընթացակարգերը չեն հակասում Կենտրոնական

դեպոզիտարիայի կանոններին, սակայն կարող են լրացնել Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կանոններով սահմանված ընթացակարգերին:

229. Սույն պայմանները, այդ թվում՝ հավելվածները կարող են փոփոխվել Հաշվի օպերատորի կամ Համակարգի անդամի կողմից միակողմանիորեն, ընդ որում՝ Հաշվի օպերատորը կամ Համակարգի անդամը պարտավոր է սույն պայմաններում կատարված փոփոխությունների և լրացումների ուժի մեջ մտնելուց առնվազն 10 օր առաջ այդ մասին ծանուցել Հաճախորդին:
230. Պահառության գործունեությունը կանոնակարգող իրավական ակտերում կատարված փոփոխությունների հետևանքով սույն պայմանների փոփոխությունները և լրացումները ուժի մեջ են մտնում համապատասխան նորմատիվ իրավական ակտի ուժի մեջ մտնելու պահից, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ փոփոխություններ և լրացումներ առաջացնող նորմատիվ իրավական ակտերում սահմանված են այլ ժամկետներ:
231. Պահառուն պարտավոր է պետական լիազոր մարմին ներկայացնել սույն պայմաններում կատարված ցանկացած փոփոխություն և լրացում՝ մինչև դրանց ուժի մեջ մտնելը:
232. Սույն պայմաններում կատարված ընդհանուր բնույթի փոփոխությունների և լրացումների հետ կապված բոլոր ծանուցումները տեղակայվում են պահառուի պաշտոնական ինտերնետային կայքում: Այդ ծանուցումները հաճախորդի հայտում նշված եղանակով ուղարկվում են նաև Հաճախորդներին:

ԳԼՈՒԽ 27 ԱՅԼ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

233. Կանոնակարգի հավելվածները հանդիսանում են նրա անբաժանելի մասը:
234. Կանոնակարգի հավելվածները հաստատվում, իսկ անհրաժեշտության դեպքում փոփոխվում են Պահառուի (Բանկի) Գլխավոր տնօրեն-Տնօրինության նախագահի հրամանով:
235. Կանոնակարգի բոլոր փոփոխությունները, որոնք պայմանավորված են գործող Օրենքների, ՀՀ ԿԲ, կառավարիչների, ռեեստրավարների, հաշվի օպերատորների և/կամ ֆինանսական շուկայի այլ մասնակիցների նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությամբ, ուժի մեջ են մտնում վերջիններիս ուժի մեջ մտնելուց հետո: